

Pregled iskorištavanja EU fondova na području Koprivničko-križevačke županije

Nemet, Andrej

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:217:354518>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Andrej Nemet

**Pregled iskorištavanja EU fondova na području
Koprivničko-križevačke županije**

Diplomski rad

**Zagreb
2022.**

Andrej Nemet

**Pregled iskorištavanja EU fondova na području
Koprivničko-križevačke županije**

Diplomski rad

predan na ocjenu Geografskom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
radi stjecanja akademskog zvanja
magistra geografije

**Zagreb
2022.**

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu diplomskog sveučilišnog studija *Geografija*; smjer: *istraživački (Baština i turizam)* na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom prof. dr. sc. Zorana Stiperskog.

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Diplomski rad

Pregled iskorištavanja EU fondova na području Koprivničko-križevačke županije

Andrej Nemet

Izvadak: Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, država je dobila niz financijskih mogućnosti za rast, razvoj i ulaganje. Koprivničko-križevačka županija je isto tako dobila mogućnost da ulaže u svoje najkritičnije grane gospodarstva, poboljša perspektivu ljudi koji žive tamo, te da se zaustave negativni demografski procesi na njezinom području. U radu će se objasniti osnove svakog fonda i operativnog programa pošto su fondovi raspodijeljeni u pojedine operativne programe. Objasniti će se detaljnije u što i koliko se ulagalo kroz tih pet raspoloživih fondova i tri operativna programa, zatim njihove pripadajuće alokacije, prioritetne osi i ciljevi. Najviše je iskorištavan Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, što je i razumljivo s obzirom da je poljoprivreda jedna od prevladavajućih djelatnosti na području županije, koja je ujedno i pretežito ruralna. Ulagalo se najviše u već najrazvijenije jedinice lokalne samouprave, one sa statusom grada (Koprivnica, Križevci i Đurđevac). Upravo gradovi imaju najviše projekata. Najmanje projekata imaju, nažalost, najmanje razvijene jedinice lokalne samouprave, odnosno najmanje se u njih ulagalo.

65 stranica, 31 grafička priloga, 13 tablica, 9 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: Fondovi, kohezija, ulaganje, razvoj, Europska unija, iskorištenost

Voditelj: prof. dr. sc. Zoran Stiperski

Povjerenstvo: prof. dr. sc. Zoran Stiperski
izv. prof. dr. sc. Aleksandar Lukić
doc. dr. sc. Slaven Gašparović

Tema prihvaćena: 11. 2. 2021.

Rad prihvaćen: 10. 2. 2022.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Master Thesis

Overview of the use of EU funds in the area of Koprivnica-Križevci County

Andrej Nemet

Abstract: With the accession of the Republic of Croatia to the European Union, the country gained a number of financial opportunities for growth, development and investment. Koprivnica-Križevci County has also been given the opportunity to invest in its most critical branches of the economy, improve the prospects of the people living there, and to stop the negative demographic processes in its area. The paper will explain the basics of each fund and operational program as the funds are allocated to individual operational programs. It will be explained in more detail what and how much was invested through these five available funds and the three operational programs, as well as their associated allocations, priority axes and objectives. The European Agricultural Fund for Rural Development was used the most, which is understandable considering that agriculture is one of the predominant activities in the county, which is also predominantly rural. Investments were mostly in the most developed units of local self-government, those with the status of a city (Koprivnica, Križevci and Đurđevac). It is the cities that have the most projects. Unfortunately, the least developed local self-government units have the fewest projects, so the least was invested in them.

65 pages, 31 figures, 13 tables, 9 references; original in Croatian

Keywords: Funds, cohesion, investment, development, European Union, utilization

Supervisor: Zoran Stiperski, PhD, Full Professor

Reviewers: Zoran Stiperski, PhD, Full Professor
Aleksandar Lukić, PhD, Associate Professor
Slaven Gašparović, PhD, Assistant Professor

Thesis title accepted: 11/02/2021

Thesis accepted: 10/02/2022

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Osnovne hipoteze	2
1.2. Prostorni i vremenski obuhvat	2
1.3. Metodologija.....	2
2. OPĆA GEOGRAFSKA OBILJEŽJA	4
2.1. Prirodno-geografska obilježja Koprivničko-križevačke županije	4
2.2. Klimatska obilježja.....	6
2.3. Prirodna baština	7
2.4. Prometne karakteristike	8
2.5. Demografska obilježja.....	10
2.6. Gospodarska obilježja.....	15
3. FONDOVI EUROPSKE UNIJE	16
3.1. Osnovni podaci i alokacije pojedinog fonda.....	16
3.2. Kohezijska politika Europske unije.....	17
3.3. Kohezijski fond (KF).....	19
3.4. Europski socijalni fond (ESF)	21
3.5. Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)	23
3.6. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)	24
3.7. Institucionalni okvir za korištenje fondova Europske unije.....	26
3.8. Osnovna načela za povlačenje financijskih sredstava iz fondova EU	28
3.9. Operativni programi	29
4. PREGLED ISKORIŠTAVANJA EU FONDOVA	33
4.1. Pregled iskorištavanja Kohezijskog fonda	33
4.2. Pregled iskorištavanja Europskog socijalnog fonda.....	38
4.3. Pregled iskorištavanja Europskog fonda za regionalni razvoj.....	41
4.4. Pregled iskorištavanja Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj	47
5. ANALIZA PROVEDENIH PROJEKATA FINANCIRANIH FONDOVIMA EU	53
6. ZAKLJUČAK	64

Literatura	66
Izvori.....	67
Popis slika.....	VII
Popis tablica	X

1. UVOD

Republika Hrvatska imala je teško razdoblje od svoje samostalnosti od 1990. godine pa na dalje. Rat koji je pogodio državu je znatno usporio i unazadio njezin razvoj i napredak. Nakon što je rat završio, kompletno hrvatsko gospodarstvo našlo se u nemilosrdnoj privatizaciji i tranziciji sa planskog na tržišno gospodarstvo. Koprivničko-križevačku županiju, u kojoj su tada prevladavale (i još uvijek prevladavaju) prerađivačka industrija (sekundarni sektor djelatnosti) i poljoprivreda (primarni sektor djelatnosti) nije pogodio rat, ali ju je pogodila kriza uzrokovana ratom te kasnija privatizacija i tranzicija. Županija koja je pretežito ruralna je imala nepovoljnu demografsku sliku jer su se ljudi sve više iseljavali u gradove i inozemstvo. Poljoprivreda se od tada pa sve do danas masovno napušta. Mladi ljudi su sve manje zainteresirani baviti se poljoprivredom ulagati u tu djelatnost. Županija sama po sebi nije imala veliki budžet te je jako slabo napredovala. Rastu i napretku nije pomogla niti svjetska ekonomska kriza 2008. godine, nije pomogao niti enormni rast vrijednosti švicarskih franaka, odnosno udar na ljude koji su u to vrijeme imali kredite u švicarskim francima. Konačnim ulaskom Hrvatske u Europsku uniju 1. srpnja, 2013. godine, nadziralo se bolje vrijeme. Obećavan je novac iz EU fondova koji će pomoći rastu i razvoju, kako Koprivničko-križevačke županije tako i Hrvatske u globalu.

Nakon pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, Hrvatska je već sljedeće 2014. godine ušla u razdoblje financijske perspektive, koje *de facto* traje do 2020. godine. U tom razdoblju Hrvatskoj su dodijeljena ogromna financijska sredstva za iskorištavanje i ulaganje u kritične dijelove gospodarstva. Do financijskih sredstava dolazi se pomno osmišljenim projektima, koji nakon detaljne provjere i odobrenja, kreću u realizaciju i financiranje. Projekte financiraju tzv. fondovi Europske unije kojih ima pet (Kohezijski fond, Europski socijalni fond, Europski fond za regionalni razvoj, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo) i koji su podijeljeni u određene Operativne programe (Konkurentnost i kohezija, Učinkoviti ljudski potencijali i Program ruralnog razvoja). Sve to navedeno cilj je europske Kohezijske politike koja se temelji na ulaganju u najslabije razvijena područja Unije tako da se i ona "povežu" sa razvijenim dijelovima (kohezija), da budu konkurentna na tržištu, te da "drže korak" s ostalim, jače razvijenim područjima. Fondovi koji će se u ovom radu obrazložiti, te projekti u Koprivničko-križevačkoj županiji, dokaz su da se ulaže u slabije razvijena područja, te da se "nešto pokrenulo" kako bi se promijenila nezavidna situacija.

1.1. Osnovne hipoteze

Hipoteza 1: Najviše projekata financiranim fondovima Europske unije imaju najrazvijenija područja u županiji, odnosno najviše se ulagalo u najrazvijenije jedinice lokalne samouprave.

Hipoteza 2: Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj je financirao najviše projekata od svih ostalih fondova u Koprivničko-križevačkoj županiji.

1.2. Prostorni i vremenski obuhvat

Područje koje je u radu istraživano je područje Koprivničko-križevačke županije, koje se sastoji od 25 jedinica lokalne samouprave, odnosno 22 općine i 3 grada (Đurđevac, Koprivnica i Križevci). Istraživani su projekti na tom području koji su se financirali fondovima Europske unije, u financijskoj perspektivi 2014-2020. Vremenski obuhvat istraživanja temelji se upravo na toj financijskoj perspektivi 2014-2020. U toj financijskoj perspektivi dodijeljen je određeni iznos (alokacija) na razini države koji je na raspolaganju da se preko fondova projekti financiraju tim financijskim sredstvima.

1.3. Metodologija

Za potrebe rada za prikaz općih geografskih podataka (prostorni smještaj, geomorfološki podaci, prometne karakteristike, klimatološki podaci) Koprivničko-križevačke županije korištena je stručna i znanstvena literatura, kao i izvori sa interneta. Demografski podaci koji su korišteni u ovom radu temelje se na podacima iz Popisa stanovništva 2011. godine (DZS, 2013), odnosno podaci dokumentirani od strane Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske (DZS). Valja napomenuti da je rad izrađen za vrijeme provođenja Popisa stanovništva 2021. godine, ali podaci tog popisa nisu korišteni jer će tek kasnije biti u potpunosti objavljeni i dostupni. Prvi objavljeni podaci Popisa stanovništva 2021. godine, objavljeni početkom 2022. godine, sadržavali su samo broj stanovnika, kućanstva i stanova (bez podataka o spolu, dobi, aktivnosti...), tako da su ti podaci korišteni kasnije u radu samo u svrhu

analize fondova na razini županija i na razini cijele Hrvatske (DZS, 2022). Podaci preuzeti sa web stranice DZS-a obrađivani su u programu *Microsoft Excel*, u svrhu vizualizacije tih podataka u obliku grafova.

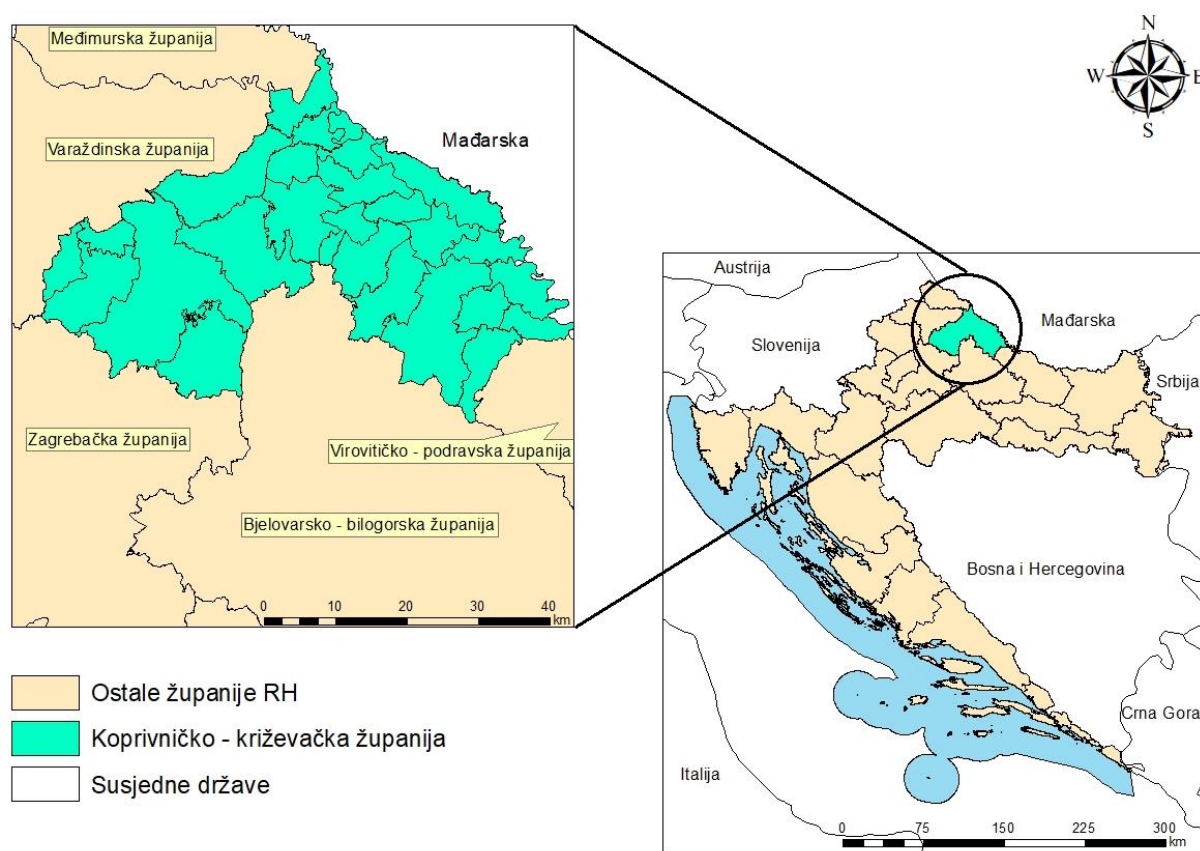
Osnovni podaci i definicije o fondovima Europske unije preuzeti su iz znanstvene i stručne literature, alokacije za pojedini fond preuzeti su sa službene web stranice koja se bavi fondovima EU (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021). U svrhu stvaranja ovog rada u obzir su uzeti Kohezijski fond, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, Europski socijalni fond i Europski fond za regionalni razvoj. U radu nije obrađivan Europski fond za pomorstvo i ribarstvo. Podaci o projektima (popis projekata, područje provođenja projekata, svrha projekata, ukupan iznos financiranja, ESI financiranje, postotak ESI financiranja) također su preuzeti u formatu programa *Microsoft Excel*, te su u istom i obrađivani za potrebe vizualizacije podataka. Svi navedeni podaci također su preuzeti sa službene web stranice fondova EU, sa popisa Operativnih programa (OP Konkurentnost i kohezija, OP Učinkoviti ljudski potencijali i OP Program ruralnog razvoja).

Valjda napomenuti da su uzeti u obzir samo projekti koji su obavljani na razini Koprivničko-križevačke županije, odnosno projekti kojima je Koprivničko-križevačka županija nositelj. Projekti u suradnji sa drugim županijama (kao i veliki projekti na razini Republike Hrvatske) nisu uzeti u obzir istraživanja. Kartografski prikazi koropletnih karata korištenih u radu izrađeni su u GIS softveru *ArcGis 10.8*, aplikacija *ArcMap*, te je u istom softveru za kartografski prikaz podataka korišten službeni koordinatni referentni sustav Republike Hrvatske (*HTRS96/TM*).

2. OPĆA GEOGRAFSKA OBILJEŽJA

2.1. Prirodno-geografska obilježja Koprivničko-križevačke županije

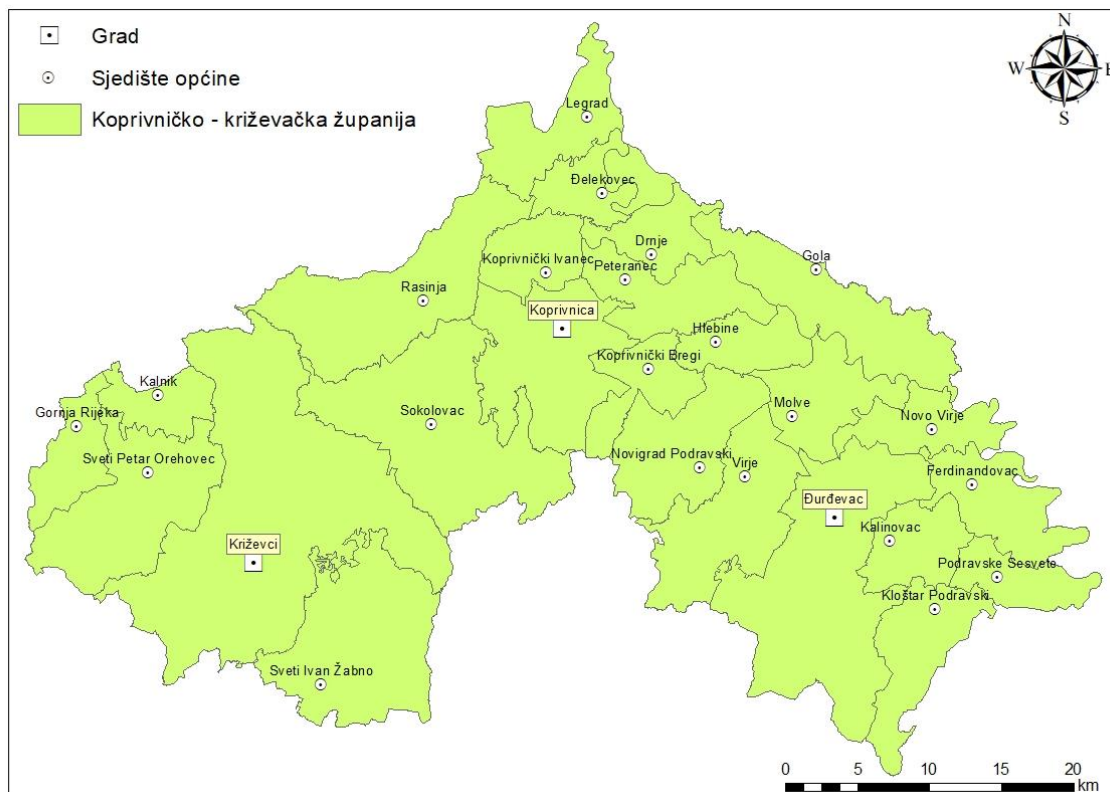
Koprivničko-križevačka županija je jedna od 21 jedinice regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj. Županija je smještena u kontinentalnom, sjeverozapadnom dijelu Hrvatske, uz granicu sa susjednom Republikom Mađarskom (Sl. 1), te pripada grupi županija Središnje Hrvatske. Administrativno je podijeljena u 22 općine, 3 grada i 264 naselja.

Sl. 1: Geografski položaj Koprivničko-križevačke županije

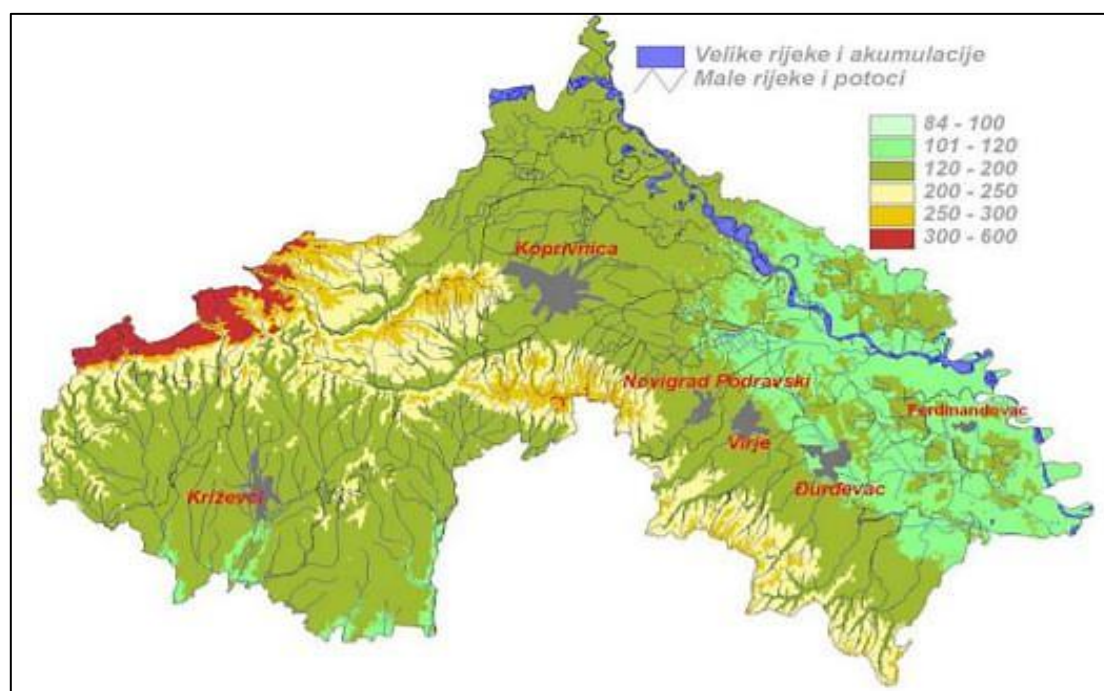
Izvor: izradio autor prema DGU (2021)

Na području županije nalaze se tri grada: Koprivnica, Križevci i Đurđevac. Koprivničko-križevačka županija graniči sa Međimurskom, Varaždinskom, Zagrebačkom, Virovitičko-podravskom i Bjelovarsko-bilogorskom županijom (Sl. 1). Sa površinom od 1748 km², sedamnaesta je županija po veličini u Hrvatskoj, a šesnaesta po broju stanovnika prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine prema Državnom zavodu za statistiku, sa ukupno 115 584 stanovnika (DZS, 2013).

Sl. 2: JLS Koprivničko-križevačke županije sa istoimenim sjedištima

Izvor: DGU (2021)

Sl. 3: Reljef Koprivničko-križevačke županije

Izvor: ROP Koprivničko-križevačke županije za razdoblje 2006.-2013. godine (2021)

Glavno geografsko obilježje je rijeka Drava, na sjeveroistočnom dijelu županije. Uz rijeku Dravu, nastavlja se nizina, odnosno „prostor terasne ravnice s pojavama pijeska (đurđevački pijesci) te niže položenih dravskih poloja, odnosno naplavnih zona uz meandrirajuću Dravu. Terasna ravnica je u demografsko-gospodarskom smislu težišni pojas suvremenoga intenzivnog agrarnog vrednovanja“ (Magaš 2013: 126). U toj nizini težište naseljenosti je u gradovima Koprivnici i Đurđevcu kao glavnim okosnicama urbaniziranosti županije, pa se taj prostor naziva, prema Magašu (2013) „Koprivničko-podravska ravnica i Đurđevačka Podravina“. Naselja u tom nizinskom dijelu su izrazito ruralna sa prevladavajućim djelatnostima primarnog sektora karakterističnima za ruralna područja, te ta naselja gravitiraju navedenim gradovima. Za nizinski dio također je bitno napomenuti da se tamo nalaze bitna nalazišta nafte i zemnog plina. Uz nizinu i rijeku Dravu, županiju karakterizira i područje brežuljkastog reljefa Bilogore i Kalnika, koji su odijeljeni rijekom Koprivnicom. Bilogorsko pobrđe (309 m.n.v.) je pravca pružanja sjeverozapad-jugoistok. Taj se dio Koprivničko-križevačke županije, prema Magašu (2013: 126) naziva: „Bilogorsko-đurđevačko pobrđe i zona je starije naseljenosti, koja prenošenjem težišta razvoja u susjednu zonu terasne ravnice (Đurđevačka Podravina) sve više gubi na gospodarskom i demografskom značenju“. Za područje Kalničkog gorja (643 m.n.v.) veže se grad Križevci, nalazi se sjeverozapadnije. Za to brežuljkasto područje karakteristična su manja naselja sa izrazito negativnim demografskim obilježjima, a Magaš (2013: 126) to naziva u svojoj regionalizaciji Hrvatske, „Kalničko-križevačko područje odnosno Križevački kraj, kojeg čini prisojni tercijarno-kvartarni, rebrasto raščlanjeni reljefni pojas. Obilježava ga mlada faza oblikovanja kultiviranoga krajolika i sekundarnog grupiranja stanovništva u manja, poglavito nizna naselja“.

2.2. Klimatska obilježja

Nijemac Köppen je klasificirao klimu prema temperaturi zraka i padalinama, kao dvama glavnim obilježjima klime nekog prostora. Postoje tipovi od A do E, te podtipovi. Feletar i Feletar (2008), su u svome radu naveli da Koprivničko-križevačka županija pripada tipu C, a to je prema službenoj klasifikaciji umjereno topla vlažna klima, koja je ujedno i karakteristična za sjevernu, istočnu i središnju Hrvatsku. U tako složenoj klasifikaciji postoje i podtipovi (za temperaturu i padaline). Što se tiče temperature, Koprivničko-križevačka županija pripada podtipu "f", koji bi u Köppenovoj klasifikaciji značilo da nema suše, odnosno prisutne su

padaline preko cijele godine. Što se tiče temperature, Županija pripada podtipu "b", odnosno klima s toplim ljetom. Kada se sve to stavi zajedno, područje Koprivničko-križevačke županije ima Cfb tip klime, dakle umjereno toplu vlažnu klimu sa toplim ljetom. Karakteristična za takav tip klime su topla, ponekad vruća ljeta i hladne i ponekad oštre zime. Kako u cijelom svijetu, pa tako i u Koprivničko-križevačkoj županiji, stanovništvo se prilagođava klimi. Dakle klima uvjetuje djelatnost nekog prostora, kao što je poljoprivreda u Koprivničko-križevačkoj županiji, uvjetovana pretežito klimom, koja je izrazito pogodna za poljoprivredne djelatnosti i proizvodnju. Klima (zajedno s tlom) je i temelj postojanja neke vegetacije na nekom prostoru. Na području Županije prevladava pretežito šumska klima, uvjetovana klimom na tom prostoru. Cfb tip klime se još popularno naziva i klimom bukve (Feletar i Feletar, 2008).

2.3. Prirodna baština

Koprivničko-križevačka županija ima značajnu i jedinstvenu prirodnu baštinu. Prema podacima Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Koprivničko-križevačke županije, na spomenutom području su 15 zaštićenih dijelova prirode, raznih razina zaštite (Sl. 4). Posebni rezervati: posebni ornitološki rezervat Veliki Pažut (ušće Mure i Drave), posebni rezervat šumske vegetacije Crni Jarki (šumski predio u Općini Kalinovac), posebni botanički rezervat šumske vegetacije Dugačko Brdo (istočni obronci Kalničkog gorja, kod naselja Rasinja), posebni botanički rezervat Mali Kalnik (nalazi unutar zaštićene cjeline Značajnog krajobrazza Kalnika) i posebni geografsko-botanički rezervat Đurđevački Peski (kod Đurđevca). Park šuma: park šuma Župetnica (nedaleko od Križevaca). Značajni krajobrazi: Kalnik, Čambina (uz naselje Ždala uz rijeku Dravu). Spomenici prirode: skupina stabala hrasta lužnjaka (smještenih u parku koji okružuje zgradu šumarije Repaš), livade u zovju (kod Đelekovca), staro stablo pitomog kestena (u Močilama pokraj Koprivnice) i staro stablo lipe (u Novigradu Podravskom). Spomenici parkovne arhitekture: park kraj Visokog gospodarskog učilišta i park kraj osnovne škole "Vladimir Nazor" u Križevcima.

Prema Javnoj ustanovi za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Koprivničko-križevačke županije, sva nabrojana područja zaštićene prirode nadmašuje prvi regionalni park u Republici Hrvatskoj, a to je regionalni park "Mura-Drava" koji se prostire od ušća Mure u Dravu do ušća Drave u Dunav kod Aljmaša (Sl. 4). Uključuje poplavna područja tih tijeka i područja odmah pokraj rijeka gdje se nalaze naselja sa bogatom kulturnom tradicijom.

Sl. 4: Karta zaštićenih dijelova prirode Koprivničko-križevačke županije

Izvor: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije (2021)

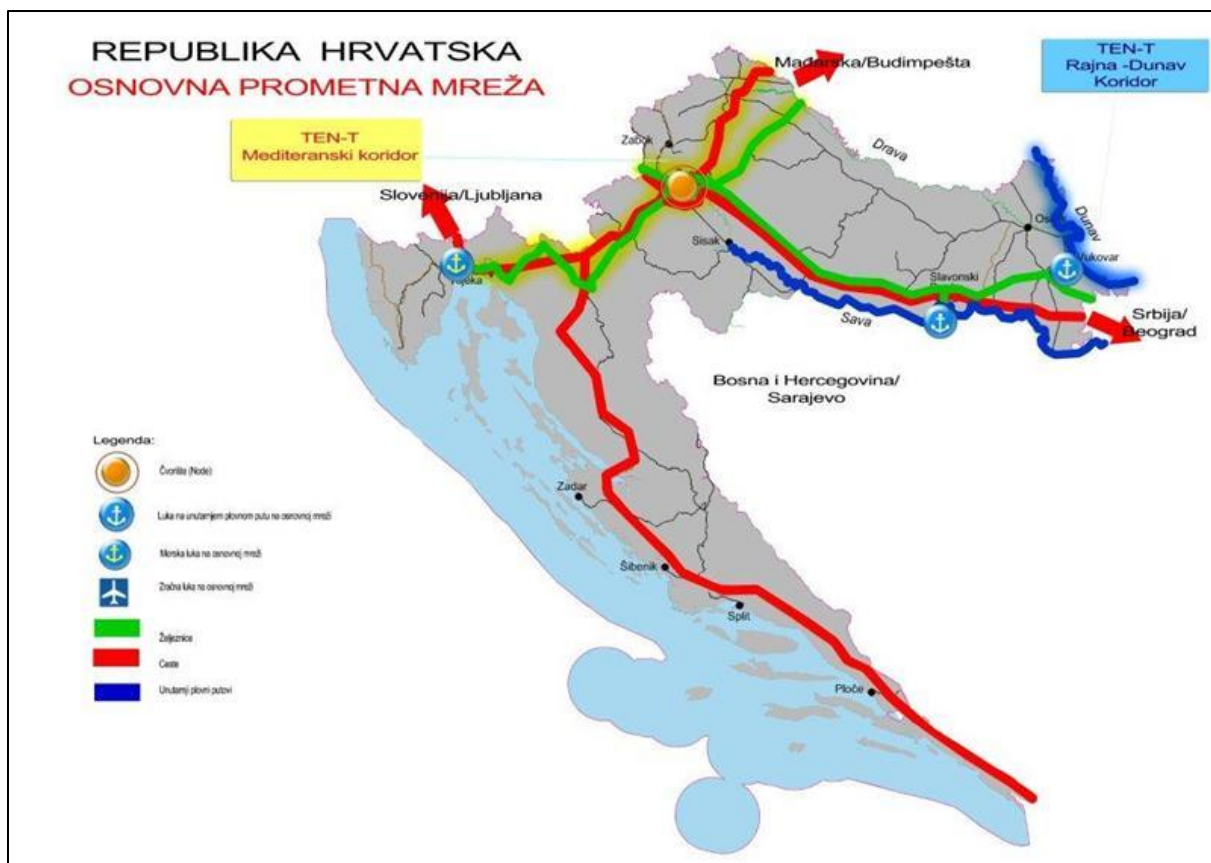
2.4. Prometne karakteristike

Prometna povezanost županijskih naselja sa pripadajućim gradovima je loša. Pozitivnije elemente prometne povezanosti čine samo Podravska magistrala i željeznička pruga Koprivnica-Osijek. Prometno-geografski položaj županije karakteriziraju dva pravca, koji prolaze kroz Koprivničko-križevačku županiju a to su: sekundarni transverzalni i longitudinalni prometni pravac. Transverzalnim prometnim pravcem (željezničkim) povezuje se Hrvatska sa srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama, povezuje se savska i dravska nizina te Zagreb

sa podravskom nizinom (Koprivničko-podravska ravnica i Đurđevačka Podravina). Longitudinalni prometni pravac ide usporedno sa smjerom rijeke Drave, odnosno samom podravskom nizinom. Povezuje sjevernu i središnju Hrvatsku sa Panonskom nizinom. Kao što je prikazano na slici 5, Koprivničko-križevačkom županijom prolaze državne ceste D2 (tzv. podravska magistrala), D20, D22, D28, D41, D43 i D210. Sve općine su relativno dobro povezane županijskim cestama (Sl. 5), dok je povezanost državnim cestama loša. „Najveći razvojni problem je loša prometna povezanost. S razvojnog aspekta za KKŽ je važno da se nastavi izgradnja brze ceste DC 10“ (Županijska razvojna strategija 2014-2020, 8), koja bi bolje povezala Koprivničko-križevačku županiju sa ostatkom Hrvatske. Godinama je u planu izgradnja ogranka brze ceste DC 10 (čvor Vrbovec 2 - Križevci - Koprivnica - granica Republike Mađarske). Kroz Koprivničko-križevačku županiju prolazi paneuropski (mediteranski) koridor Vb (željeznički) koji je od izuzetne važnosti za Republiku Hrvatsku (Sl. 6).

Sl. 5: Prometne karakteristike Koprivničko-križevačke županije
Izvor: DGU (2021)

Sl. 6: Prikaz europskih koridora koji prolaze kroz Hrvatsku

Izvor: Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture (2021)

2.5. Demografska obilježja

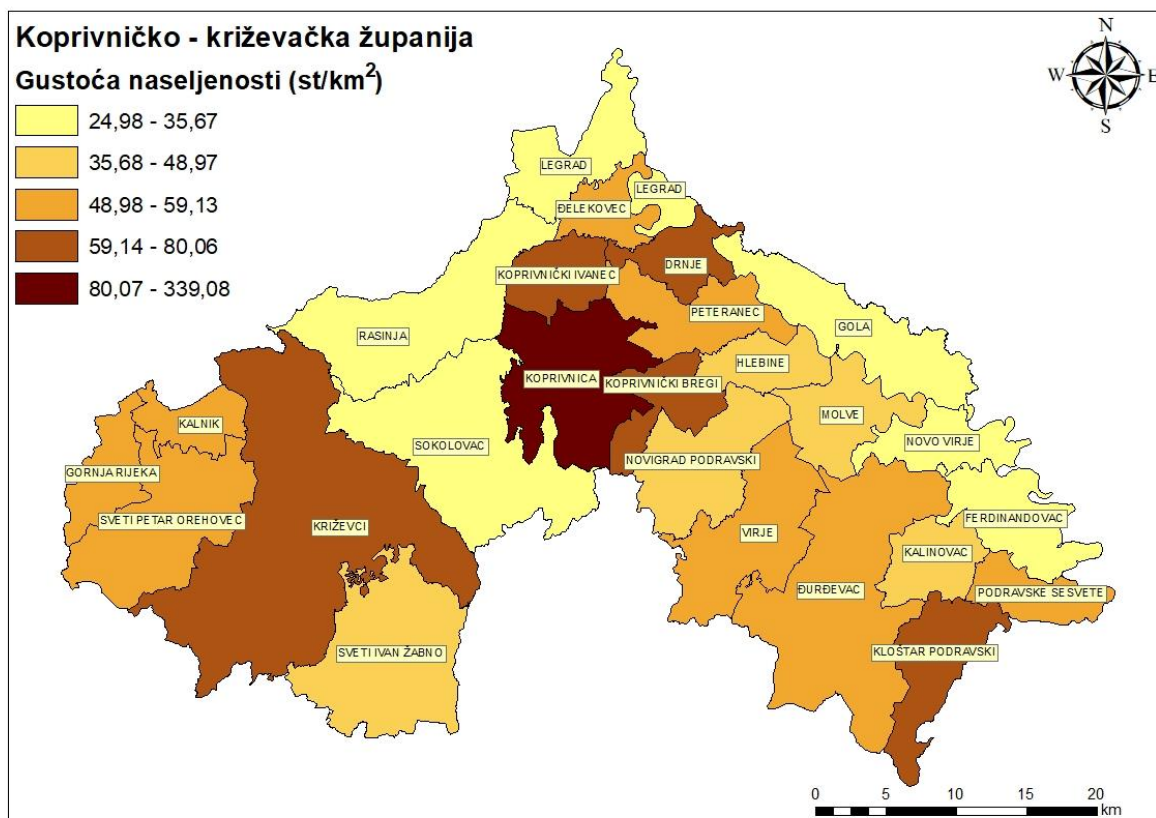
Stanovništvo je neizostavan čimbenik svakog područja. Prema Popisu stanovništva provedenom 2011. godine Koprivničko-križevačka županija ima 115 584 stanovnika, u čijem udjelu blago prevladava žensko stanovništvo (59 620 žena naspram 55 964 muškaraca) (DZS, 2013) (Tab. 1). Prema županijskim procjenama (Savić, i dr., 2020), Koprivničko-križevačka županija je 2019. godine imala otprilike 106 367 stanovnika. Uspoređujući ove dvije godine (razlika 8 godina) vidi se znatan pad broja stanovnika. Relevantni podaci za usporedbu će se vidjeti nakon objavljivanja rezultata Popisa stanovništva 2021. godine, koji je proveden u trenutku izrade ovog rada. Gledajući grafički prikaz dobno-spolne strukture stanovništva, ona ima oblik urne (regresivni ili konstriktivni tip), što znači da županiju "pogađa" depopulacija (Sl. 8).

Tab. 1: Broj stanovnika, muškaraca i žena u jedinicama lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji

Jedinica lokalne samouprave	Broj stanovnika (ukupno)	Broj muškaraca	Broj žena
Općina Drnje	1.863	921	942
Općina Đelekovec	1.533	736	797
Grad Đurđevac	8.264	4.003	4.261
Općina Ferdinandovac	1.750	856	894
Općina Gola	2.431	1.223	1.208
Općina Hlebine	1.304	643	661
Općina Kloštar Podravski	3.306	1.621	1.685
Grad Koprivnica	30.854	14.609	16.245
Općina Koprivnički Bregi	2.381	1.163	1.218
Općina Koprivnički Ivanec	2.121	1.046	1.075
Grad Križevci	21.122	10.270	10.852
Općina Legrad	2.241	1.101	1.140
Općina Molve	2.189	1.056	1.133
Općina Novigrad Podravski	2.872	1.396	1.476
Općina Peteranec	2.704	1.343	1.361
Općina Rasinja	3.267	1.588	1.679
Općina Sokolovac	3.417	1.678	1.739
Općina Sveti Ivan Žabno	5.222	2.554	2.668
Općina Sveti Petar Orehovec	4.583	2.215	2.368
Općina Virje	4.587	2.258	2.329
Općina Kalinovac	1.597	764	833
Općina Kalnik	1.351	676	675
Općina Novo Virje	1.216	583	633
Općina Podravske Sesvete	1.630	780	850
Općina Gornja Rijeka	1.779	881	898
Ukupno	115.584	55.964	59.620

Izvor: DZS (2013)

Na prostoru Republike Hrvatske, pa tako i na prostoru Koprivničko-križevačke županije već se desetljećima, od samostalnosti, događaju negativni trendovi prirodnog kretanja stanovništva. Uz negativne trendove prirodnog kretanja stanovništva, tu je i negativan migracijski saldo, odnosno puno više ljudi se iseljava nego što se doseljava na prostor Koprivničko-križevačke županije.

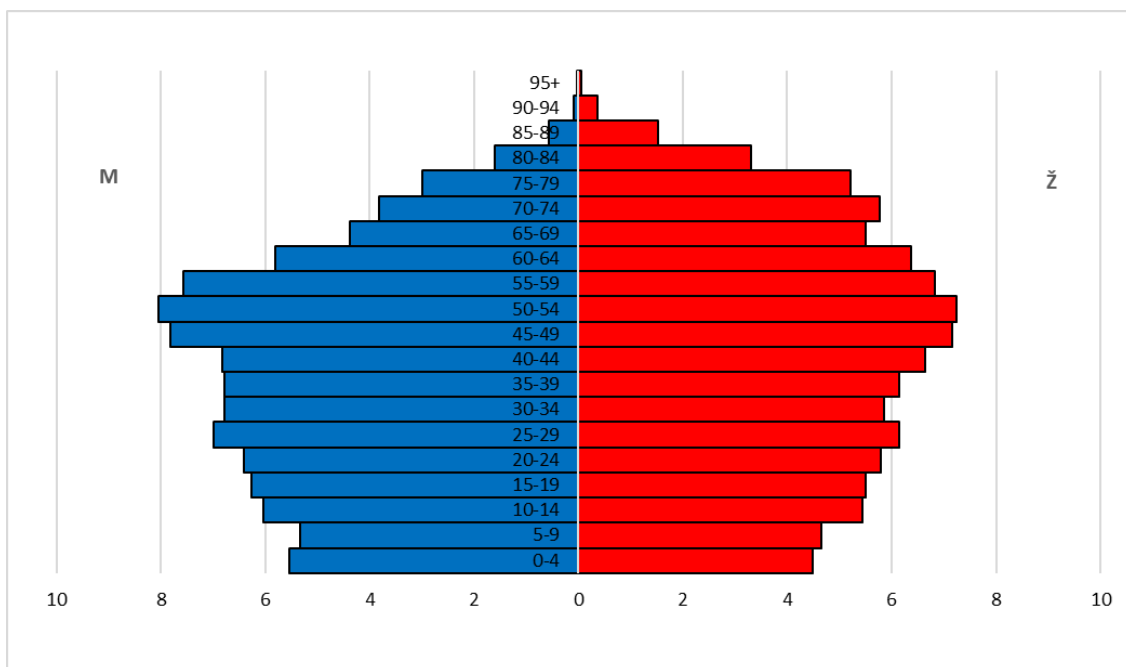

Sl. 6: Gustoća naseljenosti Koprivničko-križevačke županije

Izvor: DZS (2013), DGU (2021)

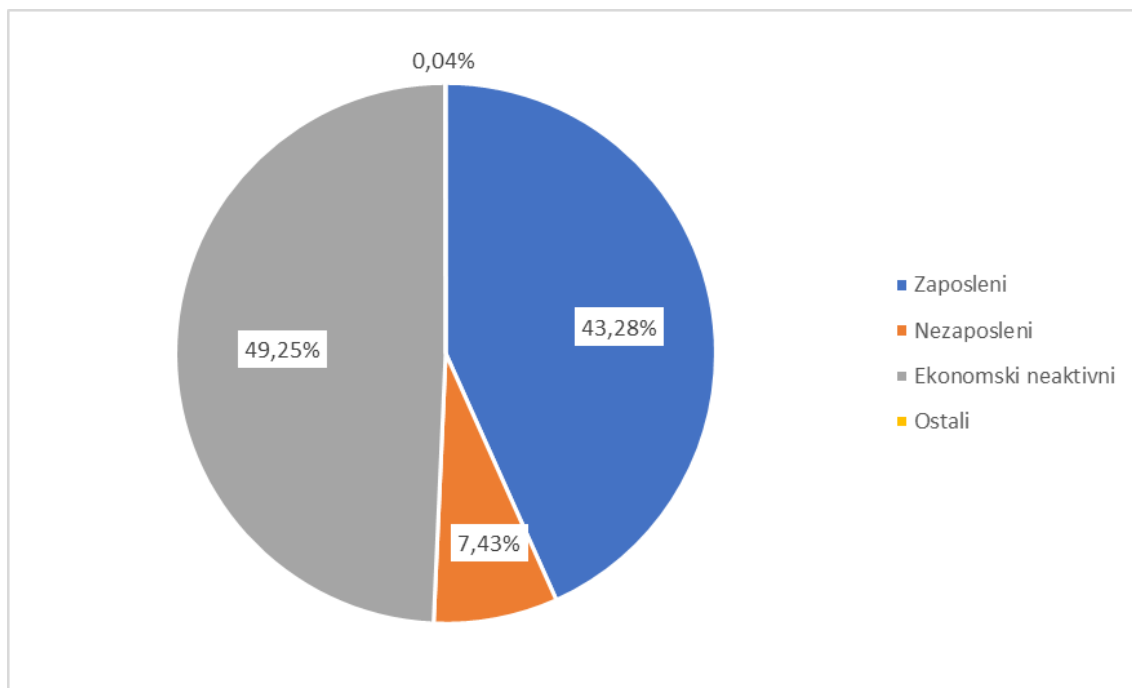
Iz godine u godinu brojka odseljenih se povećava, a predviđanja su da će se trend iseljavanja nastaviti u sljedećim godinama. Uz navedene negativne trendove, tu je još i prisutno kontinuirano starenje stanovništva. Udio stanovnika starijih od 65 godina sve više raste (DZS, 2013), dok je udio mladog stanovnika do 14 godina starosti, u odnosu na staro stanovništvo, sve manji. Najviše je prisutno stanovnika hrvatske nacionalnosti (96%) dok su najzastupljenije manjine Srbi i Romi (DZS, 2013). Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, od ukupno 105 584 stanovnika, 97 433 ih je radno sposobno (stanovništvo starije od 15 godina). Od ukupno radno sposobnog stanovništva, 42 173 stanovnika (43,28%) je zaposleno u nekom sektoru djelatnosti, a 7237 stanovnika (7,43%) je nezaposleno (čekaju prvo zaposlenje ili čekaju ponovno zaposlenje) (DZS, 2013). U radno sposobnom stanovništvu najviše je ipak ekonomski neaktivnog stanovništva (umirovljenici, kućanice, učenici, studenti i ostali) i to čak 47 988 (49,25%). Prisutno je i sveopće napuštanje sela i poljoprivrede (deruralizacija i deagrarizacija). Prema analizi Hrvatske gospodarske komore, ruralni prostor, kako u Koprivničko-križevačkoj županiji tako i u cijeloj Hrvatskoj, je svojevrsni izvor radne snage po potrebi velikih gradova. U Hrvatskoj je takva situacija od samostalnosti zato jer Hrvatska nema nikakvu dugoročnu razvojnu strategiju. Ruralni prostor ostao je jednostavno van dometa razvoja, odnosno sužavao

se prostor razvoja, pa se taj problem nije dovoljno isticao. Da se je Hrvatska pravilno i ravnomjerno razvijala, taj problem bi do sada bio itekako restriktivan čimbenik gospodarskog i regionalnog razvoja (Savić, i dr., 2020). Gustoća naseljenosti je 66 st/km² (Sl. 6).

Sl. 7: Dobno-spolna struktura stanovništva Koprivničko-križevačke županije

Izvor: DZS (2013)

Sl. 8: Stanovništvo Koprivničko-križevačke županije staro 15 i više godina prema trenutnoj aktivnosti, starosti i spolu

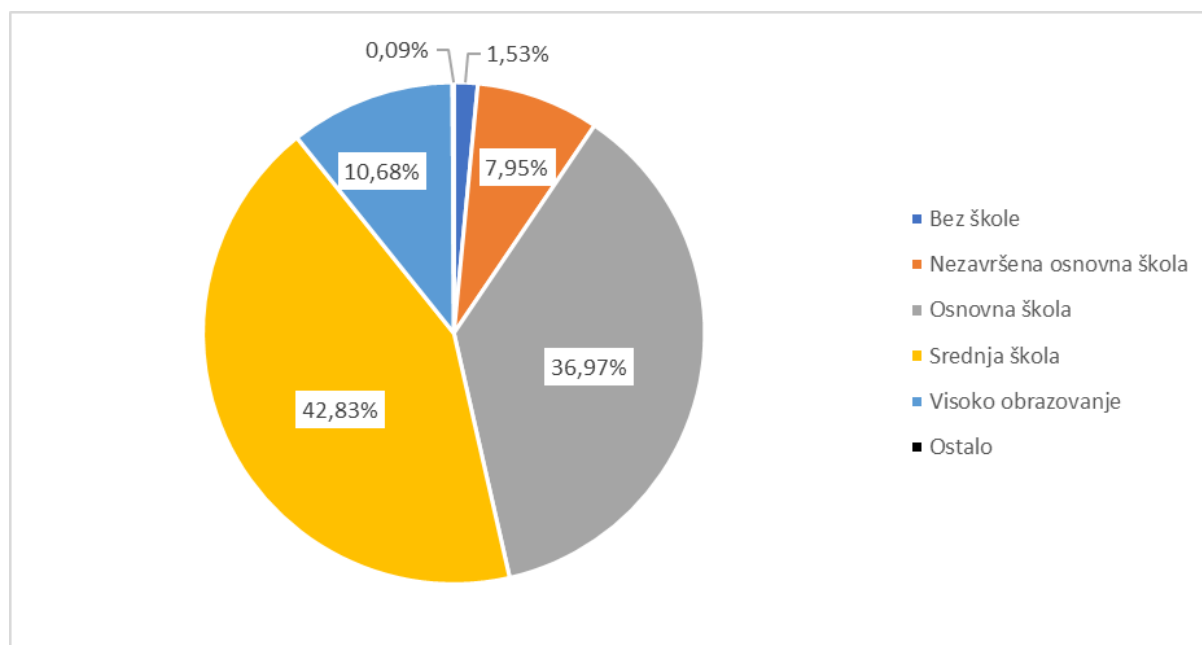
Izvor: DZS (2013)

Tab. 2: Stanovništvo Koprivničko-križevačke županije u dobi od 15 i više godina prema postignutom stupnju obrazovanja

Razina obrazovanja	Broj stanovnika	Udio stanovnika
Bez škole	1488	1,53%
Nezavršena osnovna škola	7747	7,95%
Završena osnovna škola	36 022	36,97%
Srednja škola	41 728	42,83%
Visoko obrazovanje	10 404	10,68%
Ostalo	84	0,9%

Izvor: DZS (2013)

Prema tablici 2, u ukupnom stanovništvu najviše stanovnika (42,83%) je završilo srednju školu, dok je najmanje stanovnika bez škole (0,9%). Nakon srednje škole, najviše stanovnika u županiji ima završenu osnovnu školu (36,97%), zatim slijedi stupanj visokog obrazovanja (10,68%) i stanovništvo koje je krenulo u osnovnu školu, ali je nije završilo (7,95%) (DZS, 2013). Sveučilište Sjever u Koprivnici (otvoreno 2015. godine) i Visoko gospodarsko učilište (VGUK) u Križevcima jedine su ustanove za visoko obrazovanje na području Koprivničko-križevačke županije.

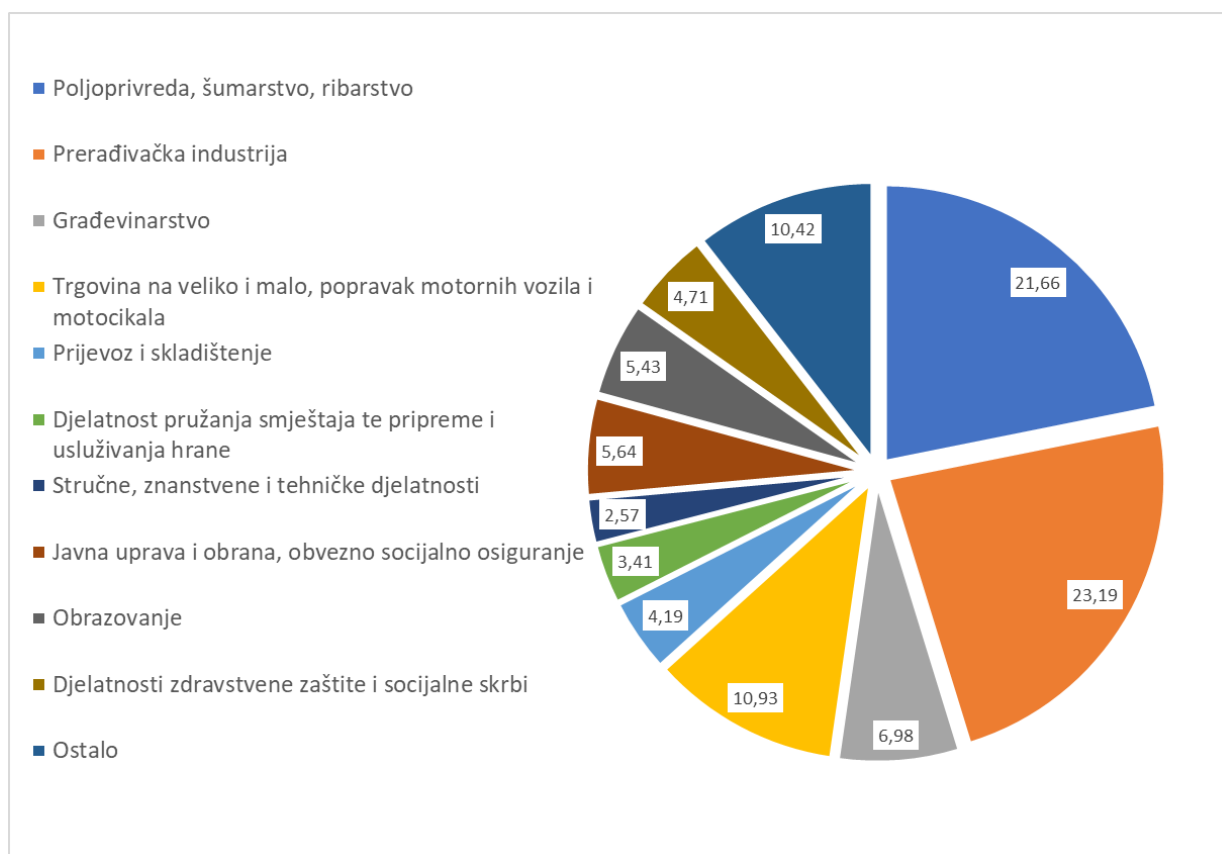

Sl. 9: Stanovništvo Koprivničko-križevačke županije u dobi od 15 i više godina prema postignutom stupnju obrazovanja (u %)

Izvor: DZS (2013)

2.6. Gospodarska obilježja

Prema podacima iz Popisa stanovništva 2011. godine (DZS, 2013), službeno je 42 173 stanovnika bilo zaposleno u jednom od sektora djelatnosti (Sl. 10). Prema podacima iz Državnog zavoda za statistiku u Koprivničko-križevačkoj županiji najzastupljenija je prerađivačka industrija. U toj djelatnosti zaposlen je 9781 stanovnik, što u odnosu na ukupan broj iznosi 23,19%. Odmah nakon prerađivačke industrije, druge najzastupljenije djelatnosti su poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, sa 9136 stanovnika zaposlenih, čiji je udio u tom sektoru djelatnosti 21,66%. Zatim slijedi djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala gdje je zaposleno 4611 stanovnika, što je 10,93%. U sektoru građevinarstva zaposleno je 6,98% stanovnika, odnosno 2944 stanovnika. Prerađivačka industrija, poljoprivreda, šumarstvo, trgovina i građevinarstvo su djelatnosti koje već desetljećima tradicionalno prevladavaju Koprivničko-križevačkom županijom, odnosno u njima je zaposleno najviše stanovništva (DZS, 2013).

Sl. 10: Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu (u %)

Izvor: DZS (2013)

3. FONDOVI EUROPSKE UNIJE

3.1. Osnovni podaci i alokacije pojedinog fonda

Fondovi Europske unije su prvenstveno novac europskih građana, koji se dodjeljuju zemljama članica ili zemljama kandidatkinjama za EU preko određenih pravila i procedura, posebno osmišljenih iz proračuna Europske unije, u svrhu provedbe javnih politika. Javne politike Europske unije u zemljama članicama ili kandidatkinjama su svojevrsni temelj za određivanje ciljeva koje neka zemlja članica treba ostvariti u određenom višegodišnjem periodu. Ciljevi koji se postavljaju preko javnih politika Europske unije se financiraju iz tih fondova, odnosno preko novca europskih građana i dodjeljuju se raznim korisnicima koji svojim projektima sudjeluju u ostvarenju ciljeva javnih politika. Ciljevi su posebno osmišljeni za svaku pojedinu zemlju članicu, jer nema svaka država iste prioritete. Uz takve ciljeve, postoje i ciljevi osmišljeni na razini Europske unije. Sudeći po procjeni Ariane Vele, Europska unija ima svoje prioritete glede razvoja i napretka njezinih članica u globalu. Međutim, ti prioriteti će se drugačije interpretirati u samim članicama. Razlog tome je to što nisu sve članice Europske unije na istoj razini napretka. Primjerice, ono što je prioritet glede energetske učinkovitosti u Njemačkoj, neće biti prioritet u Hrvatskoj. Njemačka je već prije poduzela određene mjere da dođe to neke razine razvoja, koje Hrvatska, relativno mlada država članica, tek treba poduzeti (Vela, 2015).

Ranije spomenuti višegodišnji period je zapravo period od 7 godina i naziva se financijska perspektiva. Ovaj rad temelji se na financijskoj perspektivi za razdoblje 2014-2020. Javne politike EU, koje su temelj za određivanje i postizanje ciljeva zemalja članica, su kohezijska politika, energetska politika, politika ruralnog razvoja, poljoprivredna politika itd. Svaka javna politika Europske unije, svaki fond iz kojeg se ta određena politika financira, pa tako i kohezijska politika, ima svoju određenu alokaciju. Alokacija je pojam koji se koristi često u financijskom rječniku, a zapravo bi u ovom kontekstu alokacija bila strateška raspodjela sredstava namijenjenih za neku svrhu, u ovom slučaju određene ciljeve javne politike Europske unije. Sredstva alocirana za Kohezijsku politiku iznose 336 milijardi eura (33%), sredstva za poljoprivredu, istraživanje i vanjsku pomoć iznose 649 milijardi eura (63%) i Sredstvo za povezivanje Europe (engl. *Connecting Europe Facility*) iznose 40 milijardi eura (4%). Navedeni iznosi su sredstva alocirana za javne politike na razini cijele Europske unije. Sredstva alocirana na razini Republike Hrvatske (Tab. 3) za financijsku perspektivu 2014-2020 imaju puno manje iznose. Hrvatskoj je u interesu da ta sredstva predviđena za određene ciljeve

postavljene u tom višegodišnjem periodu, iskoristi što je bolje moguće i pametnije, kako za ovu financijsku perspektivu (2014-2020) tako i za u buduću (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021).

Tab. 3: Iznos alociran za pojedini ESI fond na razini Hrvatske

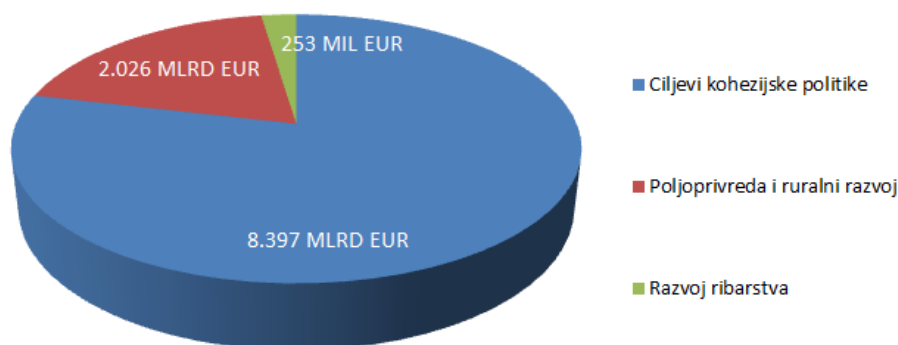
ESI Fond	Alokacija (EUR)
Europski fond za regionalni razvoj	4.700.499.588
Kohezijski fond	2.130.755.644
Europski socijalni fond	1.621.046.414
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2.026.222.500
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo	252.643.138
Ukupno	10.731.167.284

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

3.2. Kohezijska politika Europske unije

Kohezijska politika je s područja regionalnog razvoja najznačajnija politika Europske unije. Kohezijska politika javna je politika Europske unije koja je osmišljena s ciljem da smanji neke razlike između zemalja članica Europske unije, odnosno regija koje Unija obuhvaća. Europska unija ima 27 zemalja članica te one nisu sve jednako društveno, gospodarski i teritorijalno razvijene. Naziva se kohezijska politika upravo zato jer se tom politikom Europska unija zalaže za što bolju koheziju zemalja članica. „Ona podržava stvaranje novih radnih mjesta, konkurentnost, gospodarski rast, poboljšanu kvalitetu života i održivi razvoj.“ (Tufekčić i Tufekčić, 2013, 23). Na kohezijsku politiku Unije može se gledati i kao na svojevrsnu solidarnost prema slabije razvijenim zemljama članicama. Zapravo je najvažnije kohezijskom politikom postići maksimalan učinak u pojedinoj zemlji, iskoristiti fondove za tu svrhu što se bolje može, u svrhu poboljšane kvalitete života, stvaranje novih radnih mjesta, održivog i gospodarskog razvoja. Najveći i najsnažniji učinak takva politika može imati upravo u slabije razvijenim članicama, odnosno članicama koje su tek nedavno pristupile Europskoj uniji, poput Hrvatske, Rumunjske i Bugarske, koje su u principu slabije razvijene u usporedbi sa Francuskom ili Njemačkom. Pametan, održiv i uključiv rast i razvoj su temelj kohezijske politike Europske unije, ali oni su i temelj strategije EU pod nazivom "Europe 2020". Na taj način u Hrvatskoj županije, poput Koprivničko-križevačke županije, mogu koristiti tu politiku

na način da se iz fondova iz kojih se ciljevi te politike financiraju povlače financijska sredstva, koja će se koristiti za projekte i aktivnosti koji su u skladu s ciljevima kohezijske politike.

Sl. 11: Grafički prikaz raspodjele alokacija za ESI fondove

Izvor: Ekvjesnik (2021)

Na taj način regije se razvijaju u gospodarskom smislu, jer se gleda da se čim više poveća zapošljavanje. Poticanje ulaganja u ljudski kapital, obrazovanje, poticanje osnaživanja vještina i znanja ljudi biti će jedno od prioriteta ovog fonda. Naglasak će biti naročito na mladim ljudima, kako bi se što lakše zaposlili. Ulagat će se i u gospodarstvo, posebice glede modernizacije, restrukturiranja, prekvalifikacije i diversifikacije djelatnosti. Financijski će se poticati projekti u zdravstvu i socijalnom sustavu, najviše glede suzbijanja siromaštva i socijalne isključenosti (Tufekčić i Tufekčić, 2013).

Sl. 12: Shematski prikaz ESI fondova

Izvor: Ekvjesnik (2021)

U kohezijskoj politici naglasak je između ostaloga i na razvoj poduzetništva pojedinih regija. Na taj bi način mali i srednji poduzetnici, mogli dobiti, odnosno "povući" financijska sredstva iz fondova kohezijske politike, te tako svojim vlastitim razvojem i ulaganjem u svoje ciljeve i projekte, u skladu s ciljevima kohezijske politike, doprinijeti ostvarivanju ciljeva kohezijske politike u globalu. Potiču se i državni projekti na lokalnoj i regionalnoj razini, od kojih mali i srednji poduzetnici imaju koristi, odnosno potiču se projekti koji podupiru njihov razvoj.

Osim poduzetništva, podupiru se projekti koji na pametan i održiv način koriste energiju i raspoložive resurse. Na taj način se brine o klimi, klimatskim promjenama i okolišu, a u današnje vrijeme ekološka orijentiranost se itekako nagrađuje i cijeni. Tu je naravno uključen razvoj u tehnološkom smislu. Potiče se inovativnost, inovativan pristup prema gotovo svemu. Europski strukturni i investicijski fondovi će posebnu pažnju posvetiti i nagraditi partnerske odnose između svih strana koje koriste sredstva EU fondova (gospodarstvo, znanost, obrazovanje, građani, itd.). Također će se i posebno nagrađivati strateški pristup općenitom lokalnom razvoju i planiranju istoga. Spomenute strane, zajedno sa strateškim planiranjem i partnerskim odnosima, trebaju svoje prioritete postaviti prema vlastitom napretku, te u tom duhu koristiti fondove za financiranje svojih projekata (Tufekčić i Tufekčić, 2013). Kohezijska politika financira se iz 3 fonda (Sl. 12): Kohezijskog fonda (KF), Europskog socijalnog fonda (ESF) i Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR).

3.3. Kohezijski fond (KF)

Kohezijski fond je jedan od fondova Europske unije iz kojeg se financira kohezijska politika. „Kohezijski fond jest instrument kojim se nastoje smanjiti ekonomske i socijalne razlike među državama članicama, a namijenjen je najmanje razvijenim državama članicama Europske unije“ (Vela, 2015, 23). Kohezijski fond financira projekte koji su procijenjeni i iznad 25 milijuna eura. To su dakle veliki projekti, na državnoj razini, tako da najčešće taj fond koriste i vrše provedbu tijela javne vlasti. Najveću korist od kohezijskog fonda, prema Veli (2015) ima poslovni sektor jer sudjeluje u javnoj nabavi za potrebe izvršavanja djelatnosti koje su financirane tim fondom, radi postizanja cilja poput npr. izgradnje prometne infrastrukture. Kao što je ranije navedeno, kohezijska politika podržava zaštitu okoliša i povoljan utjecaj na klimu i klimatske promjene, zato se sredstvima iz kohezijskog fonda može financirati i npr. gradski

prijevoz za vrlo niskom razinom emisije ugljikovog dioksida, koji štetno utječe na atmosferu. Dobar primjer su ZET-ovi autobusi u Zagrebu koji sve više voze na prirodni plin (bioplin) što je itekako pohvalno. Kohezijski fond, odnosno prioriteti istoga, posebnu pažnju posvećuju zaštiti okoliša. U sferi zaštite okoliša, najviše se potiče održivi razvoj, prilagodba sve jače izraženim klimatskim promjenama i rizicima istih, ulaganje u vodoopskrbu i odvodnju, te zaštita okoliša u gradovima (Tufekčić i Tufekčić, 2013). Pravo na sufinanciranje iz toga fonda imaju države članice čiji je bruto domaći proizvod manji od 90% ukupnog prosjeka Europske unije. S preko 80% sufinanciranja po određenom projektu, kohezijski fond je svakako najvažniji instrument Europske unije kojeg može koristiti jedna država članica, ako ispunjava uvjete za to. Uvjet je, osim bruto domaćeg proizvoda, da država članica mora imati strategiju približavanja, odnosno konvergencije vlastitog gospodarstva nekom ekonomskom standardu u Europskoj uniji. Isto vrijedi i za nacionalnu monetarnu politiku. Europska unija je za potrebe Republike Hrvatske u financijskoj perspektivi od 2014-2020, u kohezijski fond alocirala 2.130.755.644 eura financijskih sredstava.

Prioriteti za ulaganja iz Kohezijskog fonda (Tufekčić i Tufekčić, 2013, 171) su:

1. Pomoć prelasku na gospodarstvo s niskom emisijom CO₂ u svim sektorima:
 - a. Poticanje proizvodnje i distribucije obnovljivih izvora energije
 - b. Promoviranje energetske učinkovitosti i obnovljive energije u MSP
 - c. Pomoć projektima energetske učinkovitosti i obnovljive energije u javnoj infrastrukturi
 - d. Razvoj pametnih distribucijskih sustava na niskim razinama napona
 - e. Promoviranje strategija niske emisije CO₂ u urbanim područjima.
2. Promoviranje prilagodbe klimatskim promjenama, prevencije rizika i upravljanje:
 - a. Potpora ulaganjima za prilagodbu klimatskim promjenama
 - b. Promocija ulaganja za rješavanje posebnih rizika i prirodnih katastrofa
3. Zaštita okoliša i promoviranje učinkovitog korištenja resursa
 - a. Rješavanje velikih potreba za investicijama u sektoru otpada kako bi se zadovoljili zahtjevi EU regulative

- b. Rješavanje velikih potreba za investicijama u sektoru voda kako bi se zadovoljili zahtjevi EU regulative Aktivnosti za poboljšanje urbanog okoliša, uključujući obnovu zagađenih područja i smanjenje zagađenja zraka
 - c. Zaštita biološke raznolikosti uključujući putem zelene infrastrukture
- 4. Promoviranje održivog prijevoza i uklanjanja uskih grla na ključnoj infrastrukturi kroz:
 - a. Potporu multimodalnom jedinstvenom europskom prijevoznom prostoru ulaganjem u TEN-T mrežu
 - b. Razvoj ekološki prihvatljivog i niskougljičnog prijevoznog sustava uključujući promoviranje održivog urbanog prijevoza
 - c. Razvoj sveobuhvatnog, kvalitetnog i interoperabilnog željezničkog sustava.
- 5. Jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovitosti javne administracije povezane s provedbom projekata iz Kohezijskog fonda.

3.4. Europski socijalni fond (ESF)

Iz aspekta ulaganja u ljudski potencijal, Europski socijalni fond je najvažniji instrument Europske unije. Ljudski potencijal podrazumijeva prvenstveno zapošljavanje ljudi, prioritetne skupine su one najsiromašnije skupine, koje se bore za posao na burzi rada, te se prvenstveno njih nastoji integrirati u neki projekt. Nakon najsiromašnijih, dolaze mladi i obrazovani, koji su tek praktički izašli iz škole te imaju poteškoća s pronalaskom odgovarajućeg posla. Osim samog zapošljavanja, ulaganje u ljudski potencijal, Europski socijalni fond promovira visoku razinu zaposlenosti, geografsku i profesionalnu mobilnost, prilagodba promjenama radnika i radnih mjesta, poticanje visoke razine obučenosti i obrazovanja, jednakost odnosno jednake mogućnosti i nediskriminaciju, općenita borba protiv siromaštva, te općenitu ekonomsko-socijalno-prostornu koheziju svakog područja Europske unije, odnosno njezinih članica (Tufekčić i Tufekčić, 2013).

Prioriteti Europskog socijalnog fonda (Vela, 2015, 22):

- poticanje ulaganja u ljudske potencijale (cjeloživotno učenje, inovacije i poduzetništvo, usavršavanje vještina za upravljanje, profesionalno usmjeravanje, poduka predavača u različitim stručnim područjima)
- potpora ponovnom zapošljavanju i povratku nezaposlenih (financiranje seminara, treninga)
- prilagodba gospodarskim promjenama (učinkovitija organizacija rada, ciljana znanja i vještine, zapošljavanje i poduka)
- pristup tržištu rada (modernizacija i jačanje institucija, aktivne mjere zapošljavanja, uključenje žena i migranata)
- socijalna uključenost (borba protiv diskriminacije, zapošljavanje, pomoć i usluge)
- potpora radu službi za zapošljavanje (umrežavanje s istraživačkim centrima, izrada i provedba studija o potrebama za određenim profilom radne snage).

Naravno osim navedenog, Europski socijalni fond pomaže i migrantima, ljudima koji su dugo vremena bez posla i ljudima koji se suočavaju sa socijalnom isključenosti, a to su stariji ljudi koji još mogu prije mirovine dati svoj doprinos napretku nekog određenog projekta, ukoliko to žele. Europski socijalni fond ne smije se nipošto gledati kao na agenciju za zapošljavanje, odnosno instituciju koja raspisuje natječaje i objavljuje oglase za radna mjesta. Na taj fond se treba gledati kao na izvor financijskih sredstava za financiranje desetine tisuća projekata za zapošljavanje, s provedbom od lokalne razine pa naviše u svim članicama Europske unije. Projekti koji su vezani za zapošljavanje, financiraju se bez obzira bili oni mali čiji su nositelji dobrotvorne ustanove ili veliki projekti poput strukovnog obrazovanja stanovništva (Devčić i Šostar, 2015).

Osim pomaganju samim ljudima, Europski socijalni fond se fokusira i na pomaganju poduzećima, tvrtkama i obrtima da postignu visoku razinu zaposlenosti, obrazuju i obučavaju svoju radnu snagu koju zaposle, te provode djelotvornu socijalnu politiku unutar tvrtke, obrta ili poduzeća. Dakle Europski socijalni fond treba doprinijeti smanjenoj emisiji ugljikovog dioksida i općenito što manjem zagađivanju okoliša, održivi razvoj, tehnološki napredak i inovacije, itd. Organizacije iz javnog, poslovnog i civilnog sektora koriste se ovim fondom. U Europski socijalni fond za potrebe Republike Hrvatske alocirano je ukupno 1.621.046.414 eura (Tab. 3), a 20% svih ovih financijskih sredstava mora biti iskorišteno prvenstveno za borbu protiv siromaštva.

3.5. Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)

Putem ulaganja u infrastrukturu i fizički kapital, Europski fond za regionalni razvoj nastoji smanjiti razlike između pojedinih regija Europske unije, najvećim dijelom ekonomskim putem. Ulaganjem financijskih sredstava iz ovog fonda nastoji se postići socijalna i ekonomska kohezija cijele Europske unije, da ekonomske i socijalne razlike između regija budu što manje. Jedno od najvažnijih područja ulaganja, između ostaloga, Europskog socijalnog fonda je urbani održivi razvoj. Prema prioritetima Europskog fonda za regionalni razvoj gdje se potiče i financira održivi urbani rast i razvoj, te u okvirima potpisanog partnerskog ugovora, svaka zemlja članica, uključujući i Hrvatsku treba navesti listu gradova gdje se planiraju provoditi i samim time financirati projekti za spomenuti održivi urbani rast i razvoj. Svaka zemlja članica mora navesti indikativni godišnji iznos na nacionalnoj razini, čime će se financirati spomenuti projekti. Europski fond za regionalni razvoj će izdvojiti minimalno 5% sredstava za ovakve i slične projekte (Tufekčić i Tufekčić, 2013). Poseban naglasak za ulaganje i pokretanje određenih projekata biti će na demografski najugroženijim područjima, dakle na najudaljenijim i najrjeđe naseljenim regijama i regijama s posebnim prirodnim karakteristikama. U kontekstu samog financiranja i povlačenja sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj, sve se više prakticira inovativan pristup financiranja, u obliku kredita, zajmova, i drugih oblika povlačenja sredstava iz javnog kapitala. Dakle sve se manje prakticiraju klasična bespovratna sredstva iz samog fonda. Slično se prakticira i u kontekstu energetske učinkovitosti, gdje se prije povlačenja sredstava iz fonda, povlače sredstva koja su nastala samom uštedom pomoću spomenute energetske učinkovitosti.

Prioriteti ulaganja ERDF-a u razdoblju 2014-2020 (Tufekčić i Tufekčić, 2013, 164-166) su:

- Jačanje istraživanja i tehnološkog razvoja i inovacija
- Jačanje pristupa, korištenja i kvalitete ICT-a
- Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika
- Potpora prelasku na zeleno, 'niskougljično' gospodarstvo u svim sektorima
- Promocija prilagodbe klimatskim promjenama, prevencija rizika i upravljanje
- Zaštita okoliša i jačanje efikasnosti korištenja resursa
- Promocija održivog prijevoza i uklanjanja uskih grla na ključnoj prometnoj infrastrukturi

- Promocija zaposlenosti i potpora radne mobilnosti
- Promocija socijalne uključenosti i borbe protiv siromaštva
- Ulaganja u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje kroz razvoj obrazovne infrastrukture
- Jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovitosti javne administracije i javnih službi koje sudjeluju u provedbi ERDF-a.

Svaki projekt ili aktivnost, koja se financira iz Europskog fonda za regionalni razvoj mora biti u skladu s prethodno navedenim prioritetima. Ovo nisu zakoni, nisu ni obavezne stvari koje se moraju ispuniti ukoliko se povlače financije iz određenog fonda, ali su zato temelj i cilj svakog projekta ili aktivnosti, koji mora biti u skladu s tim prioritetima. Dakle prioriteti su dosta fleksibilni, ali nešto konkretno se mora postići. Znanstvenoistraživački sektor, mala i srednja poduzeća, tijela državne uprave te jedinice lokalne i područne samouprave korisnici su ovog fonda. Za potrebe Republike Hrvatske u Europski fond za regionalni razvoj alocirano je ukupno 4.700.499.588 eura (Tab. 3).

3.6. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

Poput prethodno navedenih fondova, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj je financijski instrument, u koji je alocirano ukupno 2.026.222.500 eura financijskih sredstava za potrebe Republike Hrvatske (Tab. 3), kojima se financira politika ruralnog razvoja koju provodi Europska unija. Tom politikom podupire se povećanje konkurentnosti poljoprivrede s obzirom na ostale djelatnosti, jednolik i uravnotežen razvoj svih ruralnih regija, održiv i pametan rast i razvoj poljoprivrednih gospodarstava, briga za onečišćenje okoliša, odnosno zemljišta, briga za klimatske promjene, itd. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj samo je sredstvo iz kojeg se sve to navedeno financira. „Poljoprivredni gospodarski subjekti, poljoprivredne organizacije, udruge i sindikati, udruge za zaštitu okoliša, organizacije koje pružaju usluge u kulturi zajednice, uključujući medije, udruge žena, poljoprivrednici, šumari i mladi“ (Vela, 2015, 26) korisnici su ovog fonda. Politike Europske unije, imaju zapravo jako slične ciljeve poput održivog razvoja, brige o okolišu, o klimatskim promjenama, borba protiv siromaštva, pomoć najugroženijih socijalnih skupina Europske unije, veća financijska pomoć manje razvijenim regijama, itd. Svi ti ciljevi i prioriteti, manifestiraju se kroz specifične politike, koju

financira specifični fond. Unutar svakog fonda i svake politike, uz, nazovimo ih, općenite ciljeve i prioritete, postoje i specifični ciljevi i prioriteti.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj u skladu prema svojim ciljevima i prioritetima financira neke projekte poput: inovacija i obuke u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim prostorima, konkurentnost između svih grana poljoprivrede, smanjenje emisije CO₂, odgovorno upravljanje resursima, organizacija proizvodnje, te općeniti razvoj ruralnih prostora i smanjenje siromaštva u istima (Tufekčić i Tufekčić, 2013).

Osim politike i prioriteta ruralnog razvoja koje provode zemlje članice financirajući se iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, zemlje članice mogu ulagati i u razne programe koji se također tiču ruralnog razvoja, poput npr. poticanje mladih poljoprivrednika, poticanje novih poljoprivrednika, dodatno ulaganje u ruralni razvoj tako što će se ulagati u nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima, poseban poticaj ljudima u planinskim područjima koji se bave poljoprivrednim djelatnostima jer su ta područja jako podložna iseljavanju i deruralizaciji, te ako je potrebno strateško restrukturiranje poljoprivrednog sektora u smislu dobivanja boljih rezultata u kontekstu ruralnog razvoja.

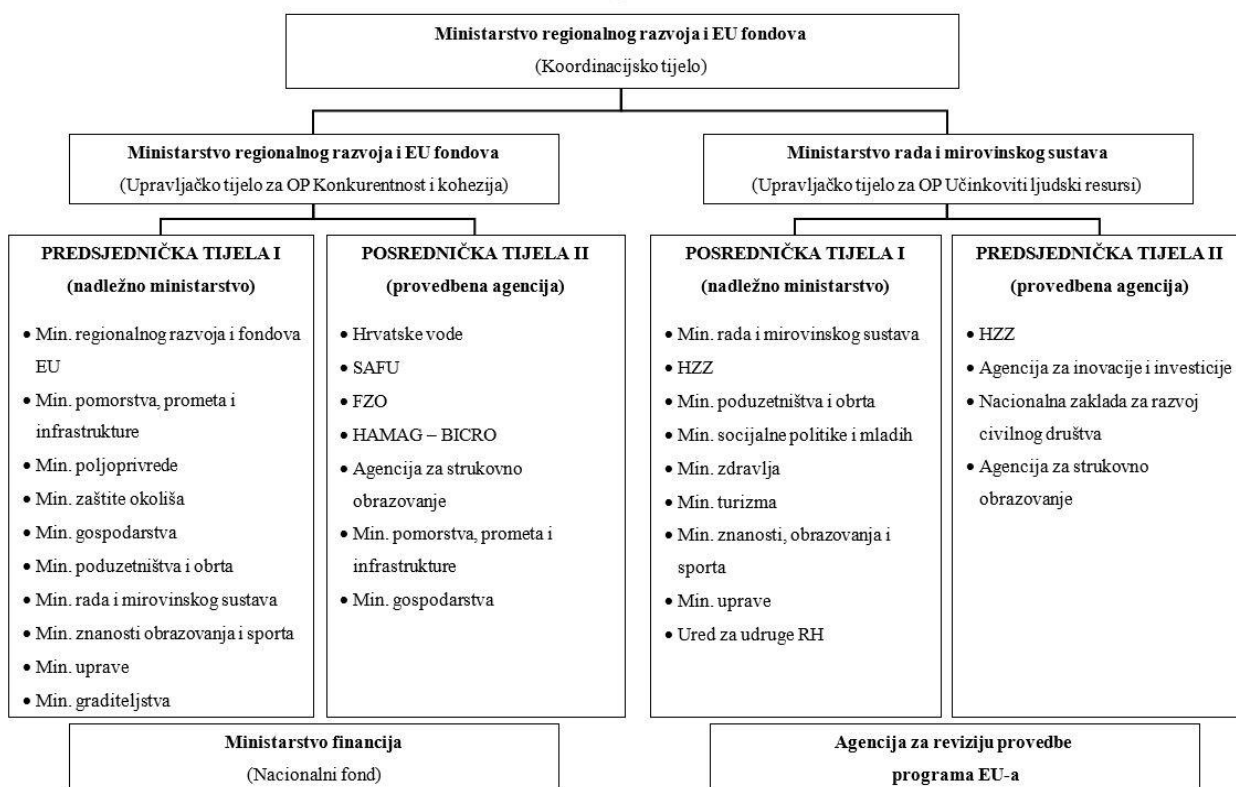
Neke dodatne aktivnosti koje podupire Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (Tufekčić i Tufekčić, 2013, 173-174):

- Pisanje i ažuriranje planova razvoja općina u ruralnim prostorima, njihovih osnovnih usluga, planova zaštite i upravljanja povezanih s Natura 2000 programom i drugim područjima povezanim s velikom prirodnom vrijednošću prostora
- Ulaganja u izgradnju, obnovu i širenje svih vrsta lokalne infrastrukture uključujući ulaganja u obnovljivu energiju
- Širokopojasna infrastruktura uključujući izgradnju, poboljšanje, širenje i jačanje pristupa širokopojasnoj infrastrukturi kao i javnim rješenjima za e-upravljanje
- Ulaganja u uspostavu, poboljšanje i širenje osnovnih usluga za ruralno stanovništvo (uključujući slobodno vrijeme i kulturu) i s tim povezanu infrastrukturu
- Javna ulaganja u infrastrukturu za rekreaciju, turističke informacije i označavanje turističkih mjesta
- Studije i ulaganja povezana s održavanjem, obnovom i nadogradnjom kulturnog i prirodnog bogatstva sela i ruralnog krajolika

Prema Ariani Veli (2015) prioriteti politike ruralnog razvoja koji će se financirati Europskim poljoprivrednim fondom za ruralni razvoj mogu se podijeliti u tzv. prioritetne osi od kojih je prva prioritetna os konkurentnost, druga je zaštita okoliša i upravljanje zemljištem i treća gospodarska raznolikost i kvaliteta života. Postoji još dodatna, tzv. horizontalna os, kojom se ruralno stanovništvo i lokalni čimbenici, uključujući i lokalnu upravu, nastoje mobilizirati radi razmatranja potencijala svojega kraja koji treba na kraju uobličiti izradom i primjenom razvojne strategije. Ta os se temelji na pristupu LEADER, koji je jedan od programa Europske unije za financijsku perspektivu 2014-2020, koji se provodi na lokalnoj razini, te na strateškom razmatranju potencijala nekog ruralnog područja i iskorištavanja najbolje iz toga. Programom se podupire osnivanje lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) koji u principu provode ostvarivanje ciljeva i prioriteta za neko ruralno područje, te pomažu ljudima, odnosno gospodarstvima (najviše OPG-ovima) da svoj isplanirani projekt provedu u djelo i dobiju potrebna sredstva od Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

3.7. Institucionalni okvir za korištenje fondova Europske unije

Pošto su fondovi Europske unije, financijska sredstva da se pomaže korisnicima i zemljama članica, te sredstvo provedbe svojevrzne politike Europske unije, oni se trebaju kontrolirati. Kontrola i organizacija raspodjele financijskih sredstava dodijeljenih nekoj zemlji članici u obliku fondova, ključna je za uspješnu provedbu neke politike i pravilno ulaganje u održivi rast i regionalni razvoj. Odgovornost kontrole i organizacije provedbe natječaja, pravilne raspodjele financijskih sredstava i kontrole poštovanja načela (Tab. 4) potrebnih za provedbu financiranja projekata, pada na određene institucije koje se brinu za svaki pojedini detalj provedbe projekata i dodjeljivanje financijskih sredstava (Vela, 2015).

Sl. 13: Shematski prikaz nadležnih tijela za provedbu projekata (izrezak)

Izvor: Vela (2015, 27)

Kao što je prikazano (Sl. 13), institucije koje sudjeluju u kontroli, organizaciji i provedbi EU fondova su podijeljene u određena tijela i svaka institucija u pripadajućem tijelu ima svoju zadaću. Postoje horizontalna tijela: koordinacijsko tijelo (KT), tijelo za ovjeravanje (TO), tijelo za reviziju (TR) i nezavisno revizijsko tijelo (NRT). Tijelo za ovjeravanje (TO) je Ministarstvo financija koje se bavi isplatom i odobravanjem financijskih sredstava za neki projekt, tijelo za reviziju (TR) je Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije koje je nadležno za to što i sadrži u nazivu, te na kraju postoji i neovisno revizijsko tijelo (NRT) (Sl. 13). Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova je glavno državno koordinacijsko tijelo (KT) za provođenje, organizaciju i kontrolu europskih strukturnih i investicijskih fondova Europske unije. Bavi se koordinacijom drugih institucija odgovornih za neki dio provedbe projekata koji se trebaju financirati iz EU fondova, za kontrolu provedbe planiranih politika EU, te je zaslužno i za komunikaciju i reviziju sa Europskom komisijom. Postoji upravljačko tijelo (UT) koje upravlja i kontrolira provedbu operativnog programa (OP). Za operativni program Konkurentnost i kohezija nadležno upravljačko tijelo je Ministarstvo regionalnog

razvoja i EU fondova, dok je za operativni program Učinkoviti ljudski resursi, nadležno upravljačko tijelo Ministarstvo rada i mirovinskog sustava (Sl. 13).

Za provedbu određenog operativnog programa sudjeluju između ostalih posrednička tijela razine 1 i 2, koji obavljaju poslove koje im je zadalo upravljačko tijelo, položajem hijerarhijski iznad njih. Poslovi koje posrednička tijela obavljaju između ostaloga su pokretanje izbora projekata tako što se objavi otvoreni ili ograničeni poziv za dostavu tih prijedloga, te aktivnosti koje se tiču provjere valjanosti tih projekata i potencijalnih troškova za sufinanciranje sredstvima iz EU fondova (Vela, 2015, 28) (Sl. 13). Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za korištenje Europskim strukturnim i investicijskim fondovima u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014-2020 (NN 92/14) kreirao je i organizirao ova tijela. Institucije su podijeljene po ranije spomenutim tijelima (Sl. 13) i dodijeljene su im određene odgovornosti i zadaci koje moraju obavljati u provedbi projekata.

3.8. Osnovna načela za povlačenje financijskih sredstava iz fondova EU

Ukoliko neka fizička ili pravna osoba želi financijska sredstva iz fondova EU za financiranje nekog projekta, tada se moraju poštovati određena načela. Načela (Tab. 4) vrijede jednako za svaki fond, za svaku zemlju članicu te za svakog korisnika koji želi financijsku pomoć od nekih iz spomenutih fondova Europske unije. Europska unija, odnosno institucije zadužene za to, kontroliraju svaki projekt koji zahtjeva financijska sredstva iz nekog fonda, da se utvrdi ispunjava li projekt načela koja mora ispunjavati (Vela, 2015).

Tab. 4: Popis i objašnjenje osnovnih načela financiranja EU fondova

Načelo	Značenje
Relevantnost	Projekt mora odgovarati potrebama određene države ili regije, odnosno potrebama korisnika, tj. mora biti važan gospodarski, društveno, politički i u svakoj drugoj situaciji.
Izvedivost	Mogućnost da projekt bude proveden, onako kako je to zamišljeno i prikazano u projektnoj dokumentaciji još je jedno važno načelo jer EU neće financirati projekte koji se ne mogu provesti.
Održivost	Projekt mora biti održiv kad ga EU prestane službeno financirati. To znači da se moraju stvoriti pretpostavke za daljnju provedbu ili ponavljanje, odnosno multiplikaciju (engl. <i>multiplication</i>) projektnih rezultata u budućnosti.
Neprofitnost	Jedno od ključnih načela u sustavu fondova EU-a, prema kojem projekti koji se financiraju sredstvima iz fondova EU-a ne smiju generirati profit odnosno dobit. Međutim, to načelo je u većini slučajeva manje ograničavajuće.
Jednakost	Svi sudionici natječaja koji se provode da bi se osigurala europska sredstva moraju sudjelovati pod jednakim uvjetima. Tijekom trajanja svih postupaka ne smije biti povlaštenih.
Zabrana kumuliranja/dvostrukog komuniciranja	To pravilo zabranjuje korisnicima da iste projektne aktivnosti financiraju iz dva izvora (npr. fond EU-a i subvencionirani kredit).
Zabrana retroaktivnog financiranja	To pravilo znači da se u projektima plaća u pravilu tijekom trajanja ugovora o donaciji ili financiranju, odnosno od dana kada se ugovor počne primjenjivati do dana njegova završetka.
Sufinanciranje	Svaki projekt koji se financira sredstvima iz fondova EU-a moraju financijski podržati oni koji ga provode. Stopa sufinanciranja koje provodi EU ovisi o pravilima natječaja, a najčešće je između 50% i 85 %.

Izvor: Vela (2015, 29-30)

3.9. Operativni programi

Operativni programi su dokumenti potrebni za provedbu Europskih strukturnih i investicijskih fondova, za razdoblje financijske perspektive 2014-2020 godine. Hrvatska je za spomenuto razdoblje usvojila 4 operativna programa: OP Konkurentnost i kohezija, OP Učinkoviti ljudski potencijali, OP za Pomorstvo i ribarstvo i Program ruralnog razvoja 2014-

2020. Svaki operativni program ima svoje prioritetne osi te se prema tim prioritetnim osima, u sklopu operativnih programa, stvaraju projekti koji se financiraju iz fondova koji su zaduženi za pojedine programe. OP Konkurentnost i kohezija potiče i financira rast i razvoj poduzetništva, djelatnosti koje se bave istraživanjima i osmišljavanju inovacija, potiče financiranje u infrastrukturu (energetika, promet...), te doprinosi cilju zapošljavanja i ulaganja u radna mjesta. Za OP Konkurentnost i kohezija financijska sredstva za projekte se povlače iz Europskog fonda za regionalni razvoj (4,700 milijarda eura) i Kohezijskog fonda (2,131 milijardi eura) i nacionalni doprinos od 1,206 milijardi eura (Tab. 5). Dakle ukupna alokacija za spomenuti OP je 8,037 milijardi eura.

Tab. 5: Raspodjela sredstava Republici Hrvatskoj za prioritetne osi u sklopu OP Konkurentnost i kohezija 2014-2020

Prioritetna os	Alokacija (EUR)
Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija	623.353.884
Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije	226.367.742
Poslovna konkurentnost	1.470.791.680
Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	530.059.584
Klimatske promjene i upravljanje rizicima	209.131.628
Zaštita okoliša i održivost resursa	1.566.578.221
Povezanost i mobilnost	1.280.375.841
Socijalno uključivanje i zdravlje	383.569.249
Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	304.914.791
Tehnička pomoć	236.112.612
Ukupno	6.831.255.232,00

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali se financira iz Europskog socijalnog fonda, te se ciljevi fonda i ovog operativnog programa poklapaju. Dakle, kao što sam naziv kaže, ulaže se u ljudski potencijal, pomaže se ljudima da unaprjeđuju svoje vještine, da lakše uđu u tržište rada, intenzivno se ulaže u zapošljavanje, ulaže se u najsiromašnije slojeve društva

i njihove tzv. socijalne isključenosti, te se potiče što bolja socijalna kohezija u društvu. Alokacija za operativni program Učinkoviti ljudski potencijali iznosi ukupno 1,88 milijardi eura, od čega se 1.62 milijardi eura povlači iz Europskog socijalnog fonda. Za ovaj operativni program postoje 4 prioritetne osi (Tab. 6) sa pripadajućim alokacijama.

Tab. 6: Raspodjela sredstava Republici Hrvatskoj za prioritetne osi u sklopu OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014-2020

Prioritetna os	Alokacija (EUR)
Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	571.769.470
Socijalno uključivanje	340.146.855
Obrazovanje i cjeloživotno učenje	450.000.000
Pametna administracija	179.130.089
Tehnička pomoć	80.000.000
Ukupno	1.621.046.414

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

Program ruralnog razvoja je također jedan od Operativnih programa Europske unije. Taj Operativni program financira se iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Sveukupna ugovorena alokacija za spomenuti program iznosi 2,383 milijarde eura, od čega će se iz samog Europskog poljoprivrednog fonda za regionalni razvoj financirati 2,03 milijarde eura (Tab. 7), a ostatak će se financirati iz nacionalnog doprinosa. Kao što je navedeno u tablici, prioriteti se temelje na inovacijama u poljoprivredi i šumarstvu, te promicanje istih. Više nego prije, naglasak je na održivoj poljoprivredi, poljoprivredi sa čim više pozitivnih utjecaja na okoliš, klimu i resurse. Naglasak je i na unaprjeđenju trgovine poljoprivrednih proizvoda, te preradi istih koja ima izrazito ekonomske utjecaje. Osim same poljoprivrede kao djelatnosti veliki naglasak, odnosno prioritet, je na samim ruralnim krajevima Republike Hrvatske. Cilj je smanjiti socijalnu isključenost i zaostalost ruralnih krajeva za ostalim, neruralnim dijelovima Hrvatske, odnosno smanjiti deruralizaciju i deagrarizaciju, koji su već dugo vremena najizraženiji negativni procesi u Republici Hrvatskoj (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021).

Tab. 7: Raspodjela sredstava Republici Hrvatskoj za prioritetne osi u sklopu Programa ruralnog razvoja 2014-2020

Prioritetna os	Alokacija (EUR)
Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	Sredstva za postizanje ciljeva u okviru Prioriteta 1 raspoređena su unutar prioriteta 2-6
Povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama	655.258.065,04
Promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi	262.787.249,14
Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo	532.027.110,93
Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru	125.957.189,34
Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima	408.629.038,15
Tehnička pomoć	41.563.847,40
Ukupno	2.026.222.500,00

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

4. PREGLED ISKORIŠTAVANJA EU FONDOVA

4.1. Pregled iskorištavanja Kohezijskog fonda

Kohezijski fond koriste tijela javne vlasti. Kao što je ranije navedeno, kohezijska politika podržava zaštitu okoliša i povoljan utjecaj na klimu i klimatske promjene. Prema podacima iz OP Konkurentnost i kohezija, Europska unija je za potrebe Republike Hrvatske u financijskoj perspektivi od 2014-2020 godine, u Kohezijski fond alocirala 2.130.755.644 eura financijskih sredstava. Stopa financiranja ovog fonda iznosi 85%. Do dana 31.5.2021. godine, ukupan iznos koji je sufinanciran od strane Kohezijskog fonda za projekte u Koprivničko-križevačkoj županiji iznosi 1.035.618.938,83 kuna, dok su ukupni prihvatljivi izdaci dodijeljeni projektima iznosili 1.476.560.454,54 kuna (Tab. 8). Kohezijski fond financira projekte iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija. Dogovoreno je 26 projekata u 10 općina i 3 grada. Najmanje je iznosilo financiranje projekta „Mobilno reciklažno dvorište“ u Općini Novo Virje, koje je Kohezijski fond financirao sa 211.161,25 kuna (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021).

Tab. 8: Projekti Kohezijskog fonda

Jedinica lokalne samouprave	Broj provedenih projekata	ESIF sredstva (HRK)	Ukupni izdaci dodijeljeni projektima (HRK)
Grad Đurđevac	5	205.964.988,53	296.206.506,79
Općina Ferdinandovac	1	12.706.703,12	14.949.062,50
Općina Gola	2	4.885.682,91	5.747.862,25
Općina Gornja Rijeka	1	327.723,45	385.557,00
Općina Kloštar Podravski	1	4.500.000,00	5.507.951,74
Grad Koprivnica	7	609.446.489,87	876.315.351,92
Grad Križevci	3	181.596.049,32	258.399.571,82
Općina Legrad	1	1.612.288,82	1.896.810,38
Općina Molve	1	1.937.064,70	2.278.900,00
Općina Novo Virje	1	211.161,25	248.425,00
Općina Novigrad Podravski	1	1.796.426,34	2.113.442,76
Općina Sveti Ivan Žabno	1	8.709.426,19	10.246.383,75
Općina Virje	1	1.924.934,33	2.264.628,63
Ukupno	26	1.035.618.938,83	1.476.560.454,54

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

Projekt koji je najviše financiran od strane Kohezijskog fonda na području Koprivničko-križevačke županije je „Piškornica d.o.o. regionalni centar za gospodarenje otpadom Sjeverozapadne Hrvatske.“ (Sl. 14). Kao što i sam naziv govori, također je cilj ovog projekta kao i prethodno spomenutog, pametno i održivo zbrinjavanje otpada. Ovaj projekt se ne provodi na razini jedne općine, poput prethodnog, nego na razini cijele županije. Kohezijskim fondom financiralo se ukupno 313.749.954,75 kuna financijskih sredstava.

Sl. 14: Regionalni centar za gospodarenje otpadom Sjeverozapadne Hrvatske - Piškornica d.o.o.

Izvor: RCGO Piškornica (2021)

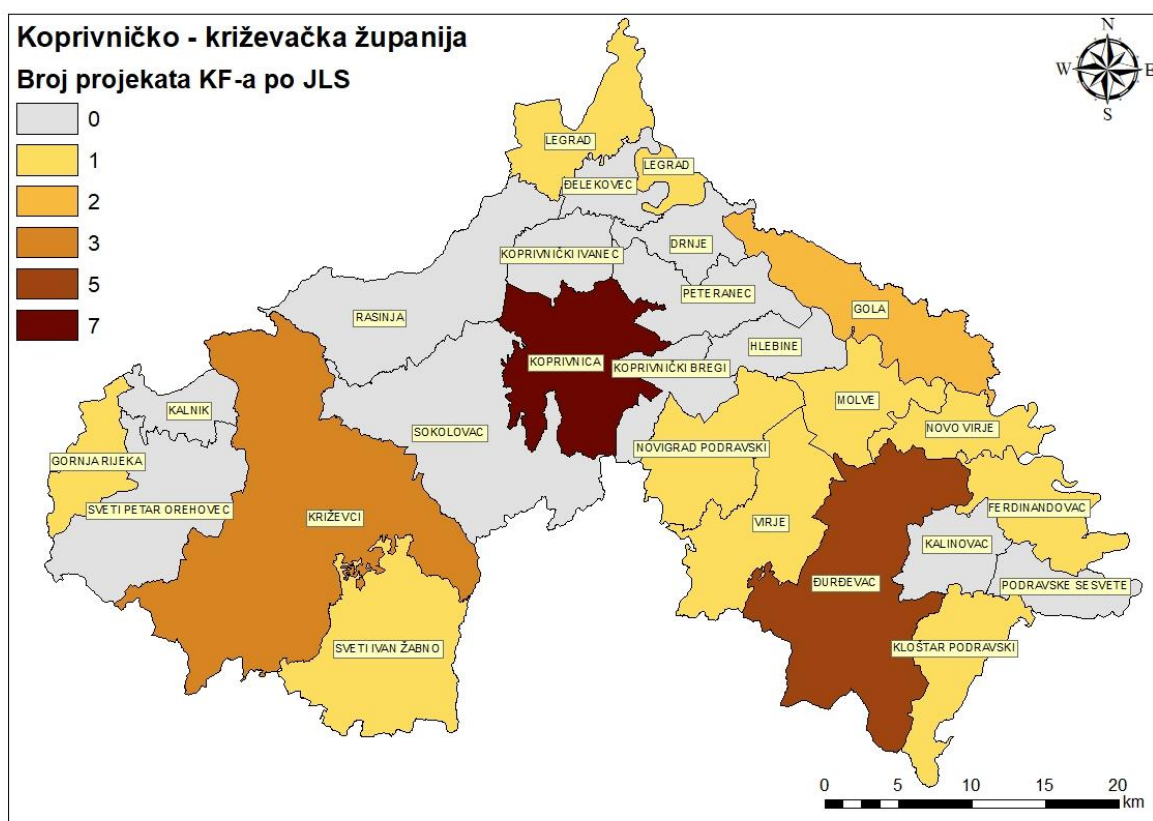
Na području Grada Đurđevca je ugovoreno i financirano iz Kohezijskog fonda ukupno pet projekata, ukupne vrijednosti 205.964.988,53 kuna (Tab. 8). Od pet projekata, Grad Đurđevac je korisnik i prijavitelj dva projekta. Za ugovaranje prvog projekta (418.620,16 kuna iz Kohezijskog fonda), Grad Đurđevac udružio se sa 7 drugih općina kako bi se mještanima pokazalo koje su prednosti pametnog i održivog gospodarenja otpadom, koja je važnost pravilne raspodjele otpada u kućanstvima, te kako se pobrinuti da nastane što manje otpada u samom početku. U drugom projektu (4.480.782,19 kuna iz Kohezijskog fonda) Grad Đurđevac želi izgradnju i opremanje postrojenja za gospodarenje otpadom namijenjenog razvrstavanju, mehaničkoj obradi i skladištenju odvojeno prikupljenog komunalnog otpada (sortirnica), za koju će se po završetku izgradnje i opremanja ishoditi uporabna dozvola.

Za još dva projekta na području Grada Đurđevca prijavitelj i korisnik je „Komunalne usluge Đurđevac.“ Cilj prvog projekta (1.480.00,00 kuna iz Kohezijskog fonda) je „nabava komunalnih vozila za komunalne usluge Đurđevac.“ Cilj drugog projekta (3.305.304,76 kuna

iz Kohezijskog fonda) spomenutog korisnika je „izgradnja i opremanje postrojenja za obradu biootpada - kompostana Đurđevac.“

Korisnik jednog projekta na području Grada Đurđevca, dosad najskupljeg (196.208.281,42 kuna iz Kohezijskog fonda) su „Komunalije“ kojima je cilj „izgradnja vodnokomunalne infrastrukture aglomeracija Đurđevac, Virje, Ferdinandovac i Podravske Sesvete.“ Projekt bi trebao obuhvatiti velik broj općina. Na području Općine Ferdinandovac, ugovoren je jedan projekt u vrijednosti od 12.706.703,12 kuna, koji je financiran iz Kohezijskog fonda za potrebe „sanacije odlagališta neopasnog otpada u Općini Ferdinandovac“ (Tab. 8).

U Općini Gola, dva su ugovorena projekta. Prvome projektu je cilj „nabava mobilnog reciklažnog dvorišta.“ Projektom će se nabaviti mobilna jedinica reciklažnog dvorišta te će se educirati 60% stanovništva Općine Gola o načinu njena korištenja. Vrijednost financiranja ovog projekta iz Kohezijskog fonda je 229.712,54 kuna. Drugome je projektu cilj „sanacija i zatvaranje odlaganja neopasnog otpada na području Općine Gola“, kojega je Kohezijski fond financirao sa 4.655.970,37 kuna financijskih sredstava (Tab. 8).

Sl. 15: Broj projekata Kohezijskog fonda po jedinicama lokalne samouprave
 Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021) i DGU (2021)

Na području Općine Gornja Rijeka ugovoren je jedan projekt, kojega je Kohezijski fond financirao sa 327.723,45 kuna financijskih sredstava. Ovome projektu je cilj edukativne naravi, odnosno informirati 100% stanovnika Općine Gornja Rijeka, Sveti Petar Orehovec, Visoko, Breznica i Breznički Hum o načinima postupanja otpadom koji dovode do smanjenja količine otpada (Tab. 8). Općina Kloštar Podravski također je "iskoristila" Kohezijski fond za financiranje jednog projekta izgradnje i opremanja reciklažnog dvorišta u vrijednosti od 4.500.000,00 kn (Tab. 8).

Na području Grada Koprivnice ugovoreno je ukupno 7 projekata u financijskom razdoblju 2014.-2020. godine. Kohezijskim fondom ukupno je dodijeljeno 609.446.489,87 kuna financijskih sredstava (Tab. 8). Korisnik dva projekta je Grad Koprivnica, projekt „Otpad pametno odvoji-dobre navike usvoji“ (832.488,20 kuna iz Kohezijskog fonda) i projekt „Reciklažno dvorište Herešin“ (4.187.015,30 kuna iz Kohezijskog fonda). Gradsko komunalno poduzeće Komunalac je također korisnik dva projekta. Projekt „Nabava komunalnih vozila za odvojeno prikupljanje otpada za uslužno područje Komunalca d.o.o. Koprivnica“ je financiran od strane Kohezijskog fonda sa 1.480.000,00 kuna financijskih sredstava, a projekt „Dogradnja, unapređenje i opremanje postrojenja za recikliranje odvojeno sakupljenog biootpada u kojem se provodi tehnološki proces kompostiranja u Herešinu“ sa 4.464.235,80 kuna.

Po jedan projekt imaju Drava Kom (projekt „Nabava komunalnog vozila za odvojeno prikupljanje otpada“) sa dodijeljenih 915.917,50 kuna financijskih sredstava iz Kohezijskog fonda, zatim Koprivničke vode (projekt „Poboljšanje vodnokomunalne infrastrukture aglomeracije Koprivnica“) sa dodijeljenih 283.816.878,32 kuna iz Kohezijskog fonda i već spomenuta Piškornica d.o.o. sa projektom „Regionalni centar za gospodarenje otpadom sjeverozapadne Hrvatske“ koji je ujedno najveći i najskuplji projekt financiran iz Kohezijskog fonda za na području Koprivničko-križevačke županije u iznosu od 313.749.954,75 kuna.

Tri projekta su ugovorena na području Grada Križevci. Projekt „I ja odvajam“ korisnika Grada Križevci financiran je od strane Kohezijskog fonda u vrijednosti od 465.244,71 kuna, a provodi se na području Grada Križevci i Općine Sveti Ivan Žabno. Temelji se na podizanju svijesti građana o važnosti izbjegavanja nastanka otpada i odvojenog sakupljanju istoga. Projekt „Nabava vozila za odvojeno prikupljanje korisnog otpada“ korisnika Komunalnog poduzeća Križevci financiran je sa 1.259.700,00 kuna financijskih sredstava iz Kohezijskog fonda. Projekt „Razvoj vodnokomunalne infrastrukture aglomeracije Križevci“ korisnika Vodne usluge, najskuplji i najveći je projekt na križevačkom području koji je financiran iz Kohezijskog fonda u vrijednosti od 179.871.104,61 kuna. Ukupna vrijednost projekata ugovorenih na području Grada Križevci je 181.596.049,32 kuna (Tab. 8).

„Reciklažno dvorište Legrad“ koji je financiran iz Kohezijskog fonda u vrijednosti od 1.612.288,82 kuna jedini je projekt na području Općine Legrad koji je financiran Kohezijskim fondom (Tab. 8). Jedan projekt ima i Općina Molve, također „Građenje reciklažnog dvorišta“ u vrijednosti od 1.937.064,70 kuna (Tab. 8). Poput općina Molve i Legrad, Općina Novigrad Podravski isto ima projekt „Gradnja i opremanje reciklažnog dvorišta“ u vrijednosti od 1.796.426,34 kuna (Tab. 8).

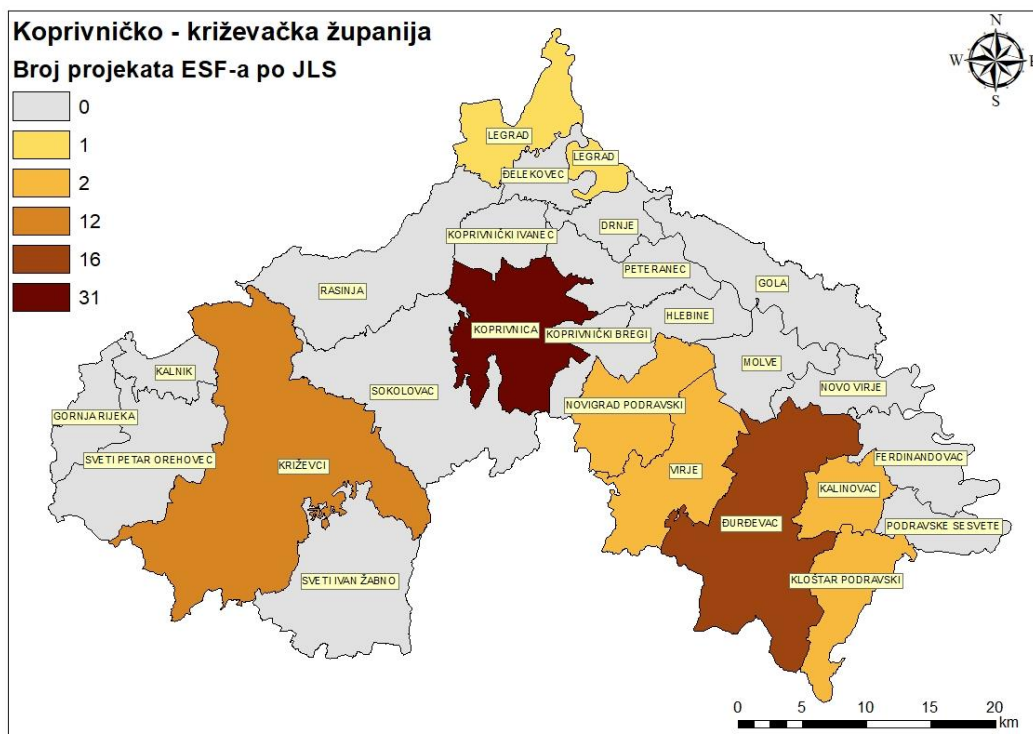
„Mobilno reciklažno dvorište“ projekt je Općine Novo Virje u vrijednosti od 211.161,25 kuna. Kohezijski fond je Općini Sveti Ivan Žabno dodijelio 8.709.426,19 kuna financijskih sredstava za financiranje projekta „Sanacija i zatvaranje odlagališta otpada neopasnog otpada „Trema-Gmanje“, Općina Sveti Ivan Žabno“ (Tab. 8). Još jedan projekt „Izgradnja reciklažnog dvorišta“ je projekt ugovoren u Općini Virje, financiran isto iz Kohezijskog fonda u vrijednosti od 1.924.934,33 kuna (Tab. 8).

Detaljnije pregledavanje svih 26 projekata koja su ugovorena na području Koprivničko-križevačke županije, dolazi se do zaključka da je većini projekata svrha provedbe ekološke naravi. Dakle, poticanje stanovništvo na pametno i odvojeno prikupljanje otpada, da se izgrade postrojenja (reciklažna dvorišta i mobilna reciklažna dvorišta) koja će taj prikupljeni otpad zbrinjavati i maksimalno iskoristiti. Osim u reciklažna dvorišta u većini općina, ulagalo se i u sredstva za transport tog otpada od kućanstva do postrojenja, dakle u adekvatna komunalna vozila. Ovdje se ubrajaju i projekti edukativne naravi, kojima je svrha bila informirati stanovništvo na područjima općina o važnosti odvojenog prikupljanja otpada i zbrinjavanja istoga. Osim ulaganja u zbrinjavanje svih vrsta otpada, ulagalo se i u vodokomunalnu infrastrukturu aglomeracija na područjima Koprivnice, Križevci i Đurđevac (jedini gradovi u Koprivničko-križevačkoj županiji). Ti su projekti (izuzev Piškornice, regionalnog centra za zbrinjavanje otpada) najskuplji i provedba njih najduže traje. Svrhe tih projekata su itekako bitne, a one obuhvaćaju ulaganja u sustav vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području spomenutih aglomeracija. Projekt isto podrazumijeva povećanje priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje i vodoopskrbe.

Ulaganje u zaštitu okoliša, vodoopskrbu i razvoj komunalnih infrastruktura su ciljevi kohezijske politike. Pregledavajući ove projekte financirane Kohezijskim fondom, primjećuje se da nisu sve općine na području županije ugovarale projekte da se iskoriste sredstva iz spomenutog fonda, što bi itekako doprinijelo njihovom razvoju.

4.2. Pregled iskorištavanja Europskog socijalnog fonda

Prema podacima iz OP Učinkoviti ljudski potencijali, Europski socijalni fond je ukupno alocirano 1.621.046.414 eura, za potrebe Republike Hrvatske. Svaki projekt je financiran iz Europskog socijalnog fonda 85%, a ostatak financira prijavitelj. U financijskom razdoblju 2014-2020, na dan 30.9.2021. godine sveukupno je dosad financirano 68 projekata, u sklopu Operativnog programa "Učinkoviti ljudski potencijali", na području Koprivničko-križevačke županije, u 3 Grada i 5 općina. Od tih 68 projekata, 36 ih je završeno, a 32 projekta su još uvijek u provedbi. Ti svi projekti, su projekti same Koprivničko-križevačke županije, i sa sjedištem u gradovima i općinama županije. Projekti, odnosno operacije koje su financirane iz Europskog socijalnog fonda na području Koprivničko-križevačke županije iznose ukupno 123.146.714,29 kuna (Tab. 9). Operativni program "Učinkoviti ljudski potencijali" temelji svoje projekte prema prioritetnim osima, kao što je prethodno u radu navedeno. Na području cijele Koprivničko-križevačke županije, visoka zapošljivost i mobilnost radne snage prioritetna je os dva projekta, socijalno uključivanje prioritet je 40 projekata, obrazovanje i cjeloživotno učenje 19 projekata, a dobro upravljanje prioritetna je os 7 projekata (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021).

Sl. 16: Broj projekata Europskog socijalnog fonda po jedinicama lokalne samouprave

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021) i DGU (2021)

Najviše je financirana operacija „Prilika za sve 3“ kojoj je specifični cilj „Povećati socijalnu uključenost i integraciju učenika s teškoćama u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama“ na području Koprivničko-križevačke županije, dok je svrha projekta „Pružiti potporu uključivanju ukupno 62 učenika s teškoćama u razvoju u 16 osnovnoškolskih i šest srednjoškolskih odgojno-obrazovnih ustanova.“ Iznos EU financiranja je 8.625.462,72 kuna, a financijska sredstva povlače se iz Europskog socijalnog fonda. Korisnik tog projekta je Koprivničko-križevačka županija, a sjedište projekta je u Gradu Koprivnici. Najmanje je financirana operacija „Uključivanje starijeg stanovništva u kulturni život križevačkoga kraja“ kojoj je cilj „Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti kroz promociju integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina, i borba protiv svih oblika diskriminacije.“ Iznos financiranja iz Europskog socijalnog fonda je 182.731,73 kuna. Kulturno umjetničko društvo „Prigorje“ je korisnik ovoga projekta, a sjedište projekta je u Gradu Križevci. Projekt je službeno završen.

Tab. 9: Projekti Europskog socijalnog fonda

Jedinica lokalne samouprave	Broj projekata	EU iznos sufinanciranja (HRK)	Ukupni prihvatljivi izdaci (HRK)
Grad Đurđevac	16	23.455.267,35	27.594.432,18
Općina Kalinovac	2	3.882.851,30	4.568.060,35
Općina Kloštar Podravski	2	3.112.818,35	3.662.139,24
Grad Koprivnica	31	60.099.462,39	70.705.249,87
Grad Križevci	12	20.837.804,03	24.515.063,56
Općina Legrad	1	1.184.030,45	1.392.977,00
Općina Novigrad Podravski	2	8.774.719,51	10.323.199,42
Općina Virje	2	1.799.760,90	2.117.365,77
Ukupno	68	123.146.714,29	144.878.487,40

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

Na području Grada Đurđevca, ukupno je isplanirano 16 projekata, iz ESF-a je financirano 23.455.267,35 kuna (Tab. 9). Od tih 16 projekata, 7 ih je još u provedbi. Socijalno uključivanje prioritetna je os 12 projekata, dok je obrazovanje i cjeloživotno učenje prioritetna os 4 projekta. Na području Općine Kalinovac su 2 projekta, naziva „Brižne žene Podravske“, s prioritetnom osi socijalnog uključivanja, ukupnog iznosa od 3.882.851,30 kuna iz Europskog socijalnog fonda.

Temelji se na osnaživanju i unaprjeđenju radnog potencijala teže zapošljivih žena i žena s nižom razinom obrazovanja, zapošljavanjem u lokalnoj zajednici koje će ublažiti posljedice njihove nezaposlenosti i rizika od siromaštva. Jedan projekt je u provedbi (u trenutku pisanja rada), dok je drugi završen.

Na području Općine Kloštar Podravski provedena su također dva projekta naziva „Zaželi – Program zapošljavanja žena“ prioritetnih osi socijalnog uključivanja. Baziraju se na zapošljavanju i osposobljavanju žena na poslovima gerontodomačica koje će pružati osobama u nepovoljnom položaju prijeko potrebnu pomoć na području Općine Kloštar Podravski. Projekti su bili ukupno financirani s 3.112.818,35 kuna od strane Europskog socijalnog fonda. Jedan projekt je u provedbi, dok je drugi završen (Tab. 9).

Na području Koprivnice, ukupno je isplaniran 31 projekt koji se financira iz Europskog socijalnog fonda, najviše u Koprivničko-križevačkoj županiji. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage je prioritetna os dva projekta, socijalno uključivanje je prioritetna os 14 projekata, obrazovanje i cjeloživotno učenje 10 projekata i pet je projekata prioritetne osi dobrog upravljanja. Ukupno je iz Europskog socijalnog fonda povučeno 60.099.462,39 kuna financijskih sredstava (Tab. 9), također najviše na području Koprivničko-križevačke županije. Od navedenih projekata kojih je 31, u provedbi ih je 15, a ih je 16 završeno .

Na području Grada Križevci, isplanirano je ukupno 12 projekata, od kojih su pet u provedbi, a šest ih je završeno. Socijalno uključivanje prioritetna je os pet projekata, obrazovanje i cjeloživotno učenje je prioritetna os isto pet projekata, dok je dobro upravljanje dva projekta. Iz Europskog socijalnog fonda povučeno je ukupno 20.837.804,03 kuna za financiranje tih projekata (Tab. 9). Sedam projekata je završeno, a pet su još uvijek u provedbi.

Na području Općine Legrad dosad je u provedbi samo jedan projekt u sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali, prioritetne osi socijalnog uključivanja. Projekt naziva „Pomoć je moć“ s ciljem zapošljavanja žena lokalne zajednice koje su slabije obrazovane i njihovog socijalnog uključivanja te suzbijanja siromaštva. Projekt je financiran 85% iz Europskog socijalnog fonda iznosom od 1.184.030,45 kuna (Tab. 9). Dva su završena projekta provedena u Općini Novigrad Podravski, projekti „Zaposli pa pomoz!“ Projekti imaju istu svrhu kao i u prethodno spomenutoj općini, a to je zapošljavanje žena s nižom razinom obrazovanja. Razlika s prethodnom Općinom je u iznosu sufinanciranja Europskog socijalnog fonda, koji iznosi 8.774.719,51 kuna. Jedan projekt je u provedbi, a drugi je završen (Tab. 9).

Dva projekta su isplanirana u Općini Virje, programa „Zaželi – provedi.“ Jedan je program u provedbi, a jedan je završen. Ukupan iznos financiranja iz Europskog socijalnog fonda je 1.799.760,90 kuna (Tab. 9). Programi imaju istu svrhu provedbe kao i u Općini Legrad

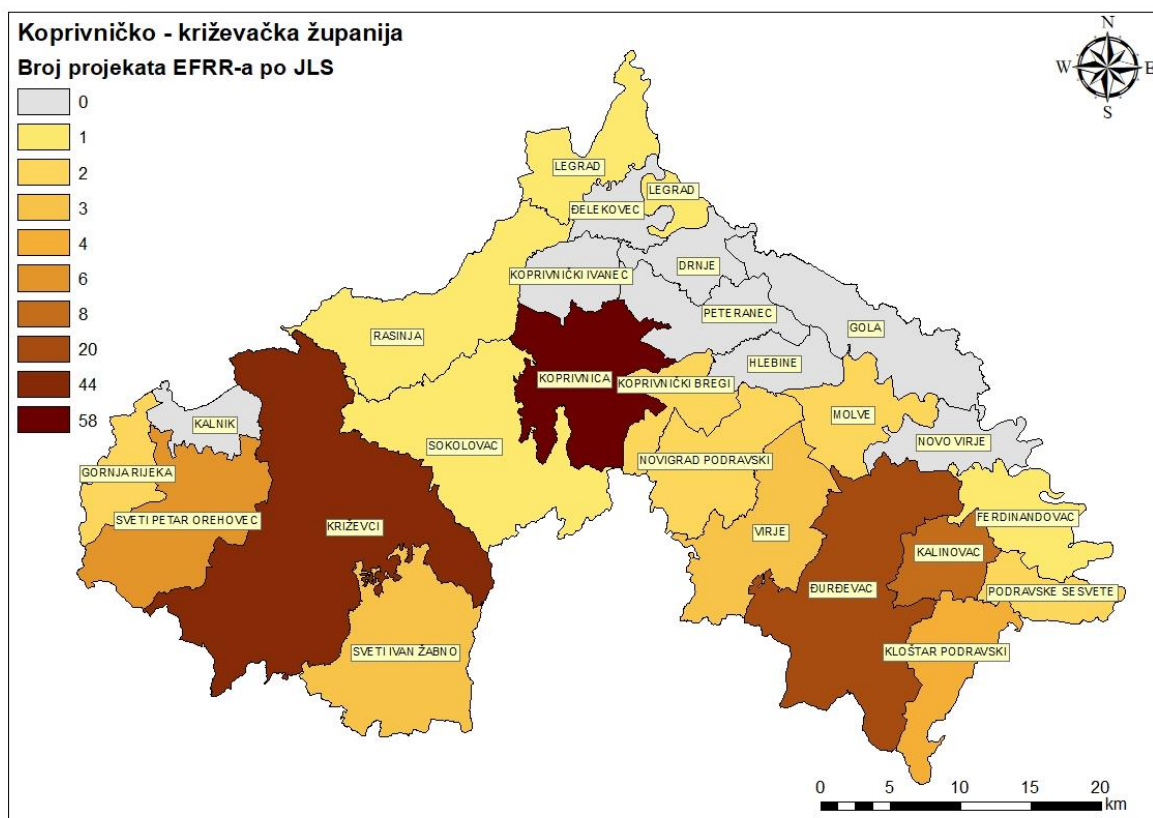
i Novigrad Podravski, a to je osnažiti i unaprijediti radni potencijal žena s najviše završenim srednjoškolskim obrazovanjem zapošljavanjem u lokalnoj zajednici te povećati razinu kvalitete života krajnjih korisnika na području Općine Virje.

Ulaganjem u projekte na području Koprivničko-križevačke županije Europski socijalni fond ispunjava zadane prioritete koji su temelj postojanja toga fonda. Projekti su podijeljeni prema prioritetnim osima i detaljniji pregled istih dokazuje da su svi ranije navedeni prioriteti Europskog socijalnog fonda ispoštovani, poput: „Poticanja ulaganja u ljudske potencijale, potpora ponovnom zapošljavanju i povratku nezaposlenih, prilagodba gospodarskim promjenama, pristup tržištu rada socijalno najugroženijih skupina, socijalna uključenost i potpora radu službi za zapošljavanje“ (Vela, 2015). Kao i u prethodnom fondu, problem iskorištavanja sredstava iz Europskog socijalnog fonda je taj što nisu sve općine ugovorile projekte i iskoristile priliku za povlačenje sredstava i razvoj.

4.3. Pregled iskorištavanja Europskog fonda za regionalni razvoj

Europski fond za regionalni razvoj ulaže u infrastrukturu i fizički kapital, nastoji smanjiti razlike između pojedinih dijelova Republike Hrvatske, najvećim dijelom ekonomskim putem. Kao što je ranije navedeno, ulaganjem financijskih sredstava iz ovog fonda nastoji se postići socijalna i ekonomska kohezija cijele Europske unije, da ekonomske i socijalne razlike između pojedinih dijelova budu što manje. Jedno od najvažnijih područja ulaganja, između ostaloga, Europskog socijalnog fonda je urbani i održivi razvoj (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021).

Prema podacima iz OP Konkurentnost i kohezija, ovaj fond je po broju projekata (160 projekata u 17 od 25 jedinica lokalne samouprave) drugi po redu najbolje iskorišteni fond u Koprivničko-križevačkoj županiji. Tim fondom privatne tvrtke i poduzeća su ulagale najviše u povećanje konkurentnosti i učinkovitosti, ulagalo se u informacijske i komunikacijske tehnologije, u povećanja proizvodnih kapaciteta, modernizacije proizvodnje, itd. Ovaj fond je poput Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, dostupan privatnom (civilnom) sektoru, odnosno privatnim tvrtkama i poduzećima. Dakle, taj fond je privatnim tvrtkama omogućio razvoj i napredak na tržištu, odnosno priliku da se uloži (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021).

Sl. 17: Broj projekata Europskog fonda za regionalni razvoj po jedinicama lokalne samouprave

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DGU (2021)

Na području Koprivničko-križevačke županije Europskim fondom za regionalni razvoj financirano je ukupno 160 projekata u 17 općina, na dan 31.5.2021. Ukupan iznos financiranja je 406.161.782,13 kuna (Tab. 10). Najmanji iznos financiranja projekta Europskim fondom za regionalni razvoj na području Koprivničko-križevačke županije je 18.432,00 kuna, a financiran je projekt "vinARO" tvrtke Bioquanta d.o.o. iz Koprivnice. Najveći iznos financiranja projekta Europskim fondom za regionalni razvoj je 29.750.508,72 kuna u svrhu „Izgradnje, rekonstrukcije i opremanja dnevnih bolnica u Općoj bolnici "Dr. Tomislav Bardek" u Koprivnici“ (Sl. 18).

U Gradu Đurđevcu, ugovoreno je ukupno 20 projekata financiranih Europskim fondom za regionalni razvoj. Iznos financiranja tih 20 projekata je 84.948.889,08 kuna. Gradsko društvo osoba s invaliditetom Đurđevac je institucija čiji je projekt najviše financiran, sa iznosom od 14.831.494,68 kuna financijskih sredstava iz EFRR-a (Tab. 10).

Tab. 10: Projekti Europskog fonda za regionalni razvoj

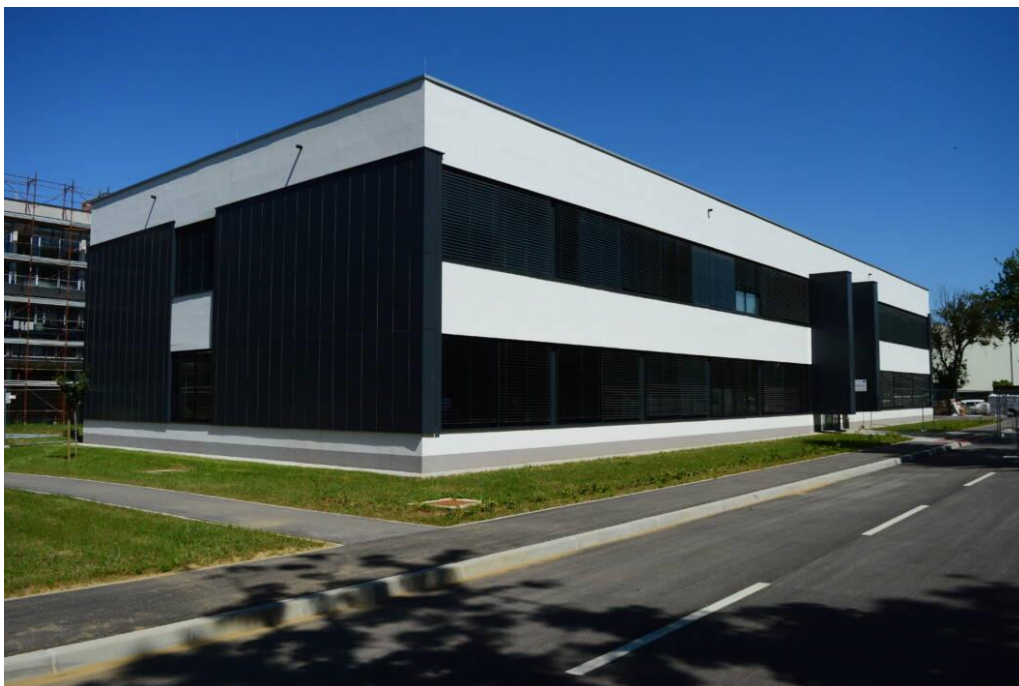
Jedinica lokalne samouprave	Broj projekata	Ugovoreni iznos potpore (HRK)	Ukupni prihvatljivi izdaci (HRK)
Grad Đurđevac	20	84.948.889,08	108.972.872,17
Općina Ferdinandovac	1	853.922,54	1.428.683,50
Općina Gornja Rijeka	2	580.678,50	739.490,00
Općina Kalinovac	8	55.680.574,95	108.550.209,48
Općina Kloštar Podravski	4	2.184.300,15	4.041.350,80
Grad Koprivnica	58	215.636.560,74	253.690.071,46
Općina Koprivnički Bregi	2	686.980,78	916.182,20
Grad Križevci	44	24.987.630,29	29.397.212,11
Općina Legrad	1	3.668.996,42	4.316.466,38
Općina Molve	2	10.586.175,50	10.922.452,06
Općina Novigrad Podravski	2	601.195,46	872.396,02
Općina Podravske Sesvete	2	508.431,08	669.063,80
Općina Rasinja	1	1.105.872,29	1.807.910,30
Općina Sokolovac	1	174.693,78	207.968,32
Općina Sveti Ivan Žabno	3	936.230,62	1.357.750,25
Općina Sveti Petar Orehovec	6	2.511.904,19	3.063.297,79
Općina Virje	3	508.746,06	672.773,79
Ukupno	160	406.161.782,13	531.626.690,43

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

Tvrtka Kotlar iz Đurđevca ugovorila je najmanji iznos financiranja na području Grada Đurđevca, sa iznosom od 82.225,00 kuna za financiranje iz Europskog fonda za regionalni razvoj, za uvođenje sustava za upravljanje kvalitetom, zaštitom okoliša i sigurnosti na radu.

Ostala 2 projekta korisnika tvrtke Kotlar su izgradnja fotonaponske elektrane (1.216.650,75 kuna iz Europskog fonda za regionalni razvoj) i izgradnja i opremanje proizvodnih kapaciteta (2.850.378,79 kuna iz Europskog fonda za regionalni razvoj). Grad Đurđevac korisnik je šest projekata, od kojih valja istaknuti projekt „Održivog upravljanja i povećavanja atraktivnosti Đurđevačkih pijesaka u vrijednosti od 13.678.947,16 kuna. Četiri projekta tiču se energetske obnove područne škole, Doma kulture, osnovne škole i poslovne zgrade. Jedan projekt se tiče izgradnje infrastrukture za poslovnu zonu na rubu grada. Svi ostali korisnici projekata imaju po jedan projekt. Najviše projekata ugovoreno je u svrhu energetske obnove nekog objekta, zatim ulaganja u komunikacijsku i informacijsku tehnologiju (Podravski

radio i Avalon d.o.o.), povećanje konkurentnosti poduzeća, razvoj i uspostava infrastrukture te poduzetnički inkubator.

Sl. 18: Dnevna bolnica "dr. Tomislav Bardek" Koprivnica - najveći projekt financiran od strane EFRR-a u županiji
Izvor: Portal Klikaj (2021)

Jedan projekt ima Općina Ferdinandovac i to energetska obnova zgrade općine, koji je financiran od strane Europskog fonda za regionalni razvoj u iznosu od 853.922,54 kuna (Tab. 10). Na području Općine Gornja Rijeka, Tvornica pogrebne opreme d.o.o. ima dva projekta. Prvi se tiče jačanja konkurentnosti proizvoda (220.642,00 kuna), a drugi je „uvođenje ICT tehnologije u proces proizvodnje“ (360.036,00 kuna). U Općini Kalinovac ugovoreno je ukupno osam projekata. Tvornica komunalne opreme Rasco d.o.o. korisnik je šest projekata u vrijednosti od 55.183.411,52 kuna. Projekti se tiču povećanja energetske učinkovitosti, nabava kompaktne vakuumske čistilice, nabava ekološki prihvatljivog vozila temeljenog na umjetnoj inteligenciji, ulaganje u računalne programe, implementacija informacijskih sustava i poslovne inteligencije, te povećanje kapaciteta i tehnološka optimizacija. Još su dva projekta na području Općine Kalinovac. Ulaganje u informacijsku i komunikacijsku tehnologiju društva Print i dizajn d.o.o. (268.757,92 kuna iz Europskog fonda za regionalni razvoj) i uređenje i opremanje stolarske radionice List stolarske usluge d.o.o. (228.405,51 kuna).

Od četiri projekta na području Općine Kloštar Podravski, Gigant d.o.o. ima ugovorenih njih tri. Prvi je ulaganje u proširenje i poboljšanje proizvodnih kapaciteta (300.000,00 kuna iz EFRR-a), drugi je ulaganje u informacijsku i komunikacijsku tehnologiju (388.080,00 kuna iz

EFRR-a) i treći je također proširenje i poboljšanje proizvodnih kapaciteta (1.116.453,75 kuna iz EFRR-a). Jedan projekt ima i sama Općina Kloštar Podravski, energetska obnova zgrade društvenog doma u Budančevici koji je investiran iz Europskog fonda za regionalni razvoj u iznosu od 379.766,40 kuna.

Čak 58 projekata ugovoreno je u Gradu Koprivnica, sa ukupnim iznosom sufinanciranja Europskog fonda za regionalni razvoj u iznosu od 215.636.560,74 kuna (Tab. 10). Četiri projekta ima sama Koprivničko-križevačka županija, koja u Koprivnici ima sjedište. Tri projekta Županije imaju svrhu energetske obnove osnovnih škola i izrade projektne dokumentacije za to, te jedan projekt „Pozdrav - Poboljšanje primarne zdravstvene zaštite u Koprivničko-križevačkoj županiji.“ Europski fond za regionalni razvoj je ukupno financirao te projekte sa 12.042.908,37 kuna. Opća bolnica "dr. Tomislav Bardek" Koprivnica ima četiri projekata u vrijednosti od 59.138.641,91 kuna financiranih iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Tri projekta ima svrhu energetske obnove pojedinih dijelova bolnice, a jedan ima svrhu izgradnje i rekonstrukcije (29.750.508,72 kuna iz Europskog fonda za regionalni razvoj) i ujedno je i najskuplji projekt na području Koprivničko-križevačke županije. Tri projekta ima Grad Koprivnica, dva imaju svrhu energetske obnove osnovnih škola, a jedan izgradnje inkubatora kreativnih industrija. Bioquanta d.o.o., Sonitus, Švenda građenje d.o.o. također imaju svaki po 3 projekta. Cooper obrt za usluge i trgovinu, Eurospužva d.o.o., IC consulting, PORA, Renotex, imaju svaki po 2 projekta. Ostalih 28 korisnika ima ugovoren po jedan projekt.

Općina Koprivnički Bregi ima dva projekta u financijskom razdoblju 2014-2020 financiranih iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Ulaganje u informacijsku i komunikacijsku tehnologiju tvrtke Agrobiotest d.o.o. (116.740,48 kuna) i Smartphone i tablet servis d.o.o. (570.240,00 kuna) jedina je svrha projekata ugovorenih u toj općini. Na području Grada Križevci, ugovorena su 44 projekta. Ukupno je iskorišteno 24.987.630,29 kuna financijskih sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj (Tab. 10). Najviše je projekata sa svrhom povećanja konkurentnosti i učinkovitosti, te jačanja tržišne pozicije određenih poduzeća, zatim energetske obnove i poboljšavanja energetske učinkovitosti, dogradnje i opremanja, te ulaganja u informacijske i komunikacijske tehnologije. Nešto je manje projekata sa svrhom izrade projektne dokumentacije, modernizacije poslovanja i nabave strojeva i opreme. Promid d.o.o. ima najviše ugovorenih projekata, njih četiri, zatim slijedi Greko d.o.o. sa njih tri. Elektrotehnika, Grafocentar d.o.o., Instruktražni centar, Križevački poduzetnički centar d.o.o. i Osnovna škola "Vladimir Nazor" Križevci korisnici su koji su ugovorili po dva projekta.

Jedan projekt promicanja održivog razvoja prirodne baštine ugovoren je na području Općine Legrad, u vrijednosti od 3.668.996,42 kuna iz Europskog fonda za regionalni razvoj (tablica 10). Energetska obnova dječjeg vrtića korisnika Općine Molve (375.760,14 kuna iz EFRR-a) i projekt „Punina života“ samostana Uznesenja BDM franjevac konventualaca (10.210.415,36 kuna iz EFRR-a) jedina su dva projekta na području Općine Molve. Dva projekta su i na području Općine Novigrad Podravski. Modernizacija poslovnih procesa tvrtke TH Projekt d.o.o. (152.917,47 kuna iz EFRR-a) i energetska obnova zgrade dječjeg vrtića korisnika Općine Novigrad Podravski (448.277,99 kuna iz EFRR-a).

Dva su projekta i na području Općine Podravske Sesvete. Korisnici su Dergez pekarska proizvodnja, trgovina i usluge d.o.o. u svrhu ulaganja u informacijsku i komunikacijsku tehnologiju (446.976,08 kuna iz EFRR-a) i Top Consult grupa d.o.o. u svrhu implementacije i certifikacije (61.455,00 kuna iz EFRR-a). Općina Rasinja ima ugovoren jedan projekt na području istoimene općine, energetska obnovu zgrade društvenog doma (1.105.872,29 kuna iz EFRR-a) (Tab. 10). Jedan projekt ugovoren je i na području Općine Sokolovac. Povećanje konkurentnosti tvrtke Trgovački obrt i sječa drva "Hajko" (174.693,78 kuna iz EFRR-a).

Na području Općine Sveti Ivan Žabno ugovorena su tri projekta ukupne vrijednosti 936.230,32 kuna financijskih sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj (Tab. 10). Energetska obnova zgrade općine Sveti Ivan Žabno korisnika istoimene Općine, jačanje konkurentnosti obrta za proizvodnju Eko-Prom i jačanje konkurentnosti i tržišne pozicije tvrtke S2 informacijski sustavi d.o.o. su projekti na području spomenute općine. Šest projekata ukupne vrijednosti 2.511.904,19 kuna (Tab. 10) su ugovorena na području Općine Sveti Petar Orehovec sa svrhama povećanja konkurentnosti i učinkovitosti, energetske obnove i uvođenja ISO normi. Tri su projekta na području Općine Virje u vrijednosti od 580.746,03 kuna iz Europskog fonda za regionalni razvoj (Tab. 10). GT Jura društvo za proizvodnju i usluge ima dva ugovorena projekta sa svrhom uvođenja i implementacija i primjene IKT rješenja, a obrt Poklon Dobra Ideja ima jedan projekt svrhe proširenja proizvodnih kapaciteta.

4.4. Pregled iskorištavanja Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj je sredstvo kojim se financira OP Program ruralnog razvoja, kojim Europska unija potiče razvoj ruralnih područja i poljoprivrede. Iz samog fonda za financiranje ruralnog razvoja u Hrvatskoj će se povući 2.026 milijardi eura financijskih sredstava. Program se temelji na svojim određenim prioritetnim osima i mjerama prema kojima se izdaju potpore i financijska sredstva. Programom ruralnog razvoja definirano je ukupno 18 mjera, pomoću kojih se nastoje poboljšati uvjeti poljoprivrede u Hrvatskoj. Nastoji se povećati konkurentnost ne samo poljoprivrede, nego prerađivačke industrije i šumarstva, te općenito radni i životni uvjeti u ruralnim područjima (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021).

Prikazane mjere (Tab. 11), s alokacijama u eurima, odnose se na razinu cijele Hrvatske. Svaka navedena mjera ima i svoje podmjere, neke imaju jednu, a neke imaju nekoliko podmjera. Na primjer mjera "M04" (ulaganja u fizičku imovinu) ima podmjere: 4.1 "Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva", 4.2 "Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda", 4.3 "Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju ili prilagodbu poljoprivrede i šumarstva" i 4.4 "Potpora neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva". Sve navedene podmjere također se "razlažu" na niz još dodatnih tipova operacija. Tako se npr. podmjera 4.3 (potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju ili prilagodbu poljoprivrede i šumarstva) dijeli na sljedeće tipove operacija: 4.3.1 "Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja", 4.3.2 "Komasacija poljoprivrednog zemljišta" i 4.3.3 "Ulaganje u šumsku infrastrukturu". Na ovom primjeru mjere "M04", funkcioniraju sve ostale mjere koje su određene za program ruralnog razvoja, koji se financira iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021).

Tab. 11: Mjere definirane Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske u financijskoj perspektivi 2014-2020

Mjere		Ugovoreni iznos (EUR)	Isplaćeni iznos (EUR)
M01	Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	2.455.174	2.455.174
M02	Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	5.412.182	5.412.182
M03	Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	525.615	84.187
M04	Ulaganja u fizičku imovinu	695.272.549	423.607.756
M05	Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	73.053.233	69.417.678
M06	Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	236.758.879	182.076.112
M07	Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	377.959.004	235.396.240
M08	Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	73.105.042	24.208.789
M09	Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	3.180.459	960.235
M10	Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	63.332.788	61.707.578
M11	Ekološki uzgoj	175.497.070	175.497.070
M13	Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima	306.389.551	306.389.551
M14	Dobrobit životinja	27.706.107	27.706.107
M16	Suradnja	2.216.428	29.495
M17	Upravljanje rizicima	56.315.828	56.101.415
M18	Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku	135.085.111	135.085.111
M19	LEADER (CLLD)	63.658.358	32.554.232
M20	Tehnička pomoć	44.935.445	44.746.539
M21	Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima i MSP-ovima koji su posebno pogođeni krizom uzrokovanom bolešću COVID-19	25.459.421	17.655.846

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

Svaka mjera ovisno o prioritetu i važnosti ima određeni iznos alokacije. Vidljivo iz prikazane tablice, mjera "M04" (ulaganja u fizičku imovinu) ima najveći ugovoreni iznos alokacije od svih ostalih mjera na državnoj razini, u iznosu od 695.272.549 eura. Prvenstveno iz toga što je samo ulaganje u fizičku imovinu najzahtjevnije i najskuplje od svega ulaganja u ruralnom razvoju. Ulaganje u fizičku imovinu uključuje nabavu poljoprivredne mehanizacije i opreme, nabavu traktora i priključaka za obradu tla, zatim izgradnju, modernizaciju, rekonstrukciju ili obnovu farmi, staja, silosa, plastenika, staklenika, i ostalih objekata, zatim podizanje trajnih nasada određenog voća ili povrća, izgradnja solarnih elektrana, rekonstrukcija puteva, nabava laboratorijske opreme za mjerenje, itd.

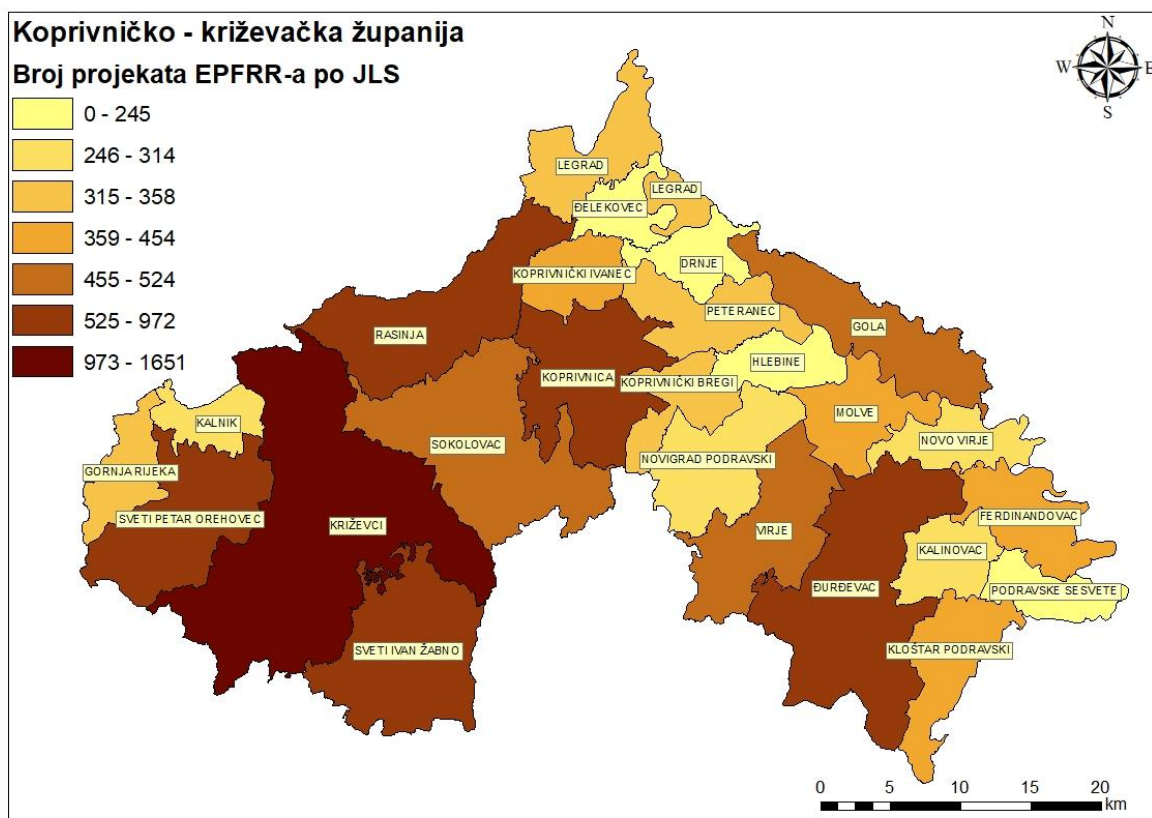
Mjera "M07" (Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima) je po iznosu ugovorene alokacije od 377.959.004 eura druga po redu po važnosti od svih mjera programa ruralnog razvoja koji se financira iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Mjera "M07" uključuje podmjere: 7.1 (Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj općina i sela u ruralnim područjima i njihovih temeljnih usluga te planova zaštite i upravljanja koji se odnose na lokalitete Natura 2000. i druga područja visoke prirodne vrijednosti), 7.2 (Ulaganja u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije) i 7.4 (Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu). Sve navedene podmjere imaju i svoje tipove operacija. Mjera M07 konkretno uključuje izradu ukupnog programa razvoja neke općine, strateških programa, izgradnja sustava odvodnje, vodoopskrbnih sustava i mreža, vodospreme, vodovod, kanalizacija, zatim rekonstrukcije lokalnih nerazvrstanih prometnica, asfaltiranja, izgradnja kružnih tokova, izgradnja javnih građevina (npr. dječjih vrtića), rekonstrukcija trgova, itd. (Europski strukturni i investicijski fondovi, 2021)

Križevci su vodeća općina po broju ugovorenih odluka koje se tiču programa ruralnog razvoja. Na području Grada Križevci ugovorena je čak 1651 odluka koja se financira novčanim sredstvima iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (Tab. 12). Nakon toga slijedi Općina Sveti Petar Orehovec sa ugovorene 972 odluke nešto manje odluka je ugovoreno na području Grada Koprivnice, njih 925 (Tab. 12). Najviše novčanih sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj ugovoreno je na području Općine Sveti Petar Orehovec u iznosu od 148.959.280,17 kn (Tab. 12), zatim na području Grada Koprivnice je ugovoreno 96.045.949,48 kn sredstava i na području Grada Križevci ugovoreno je 95.370.554,03 kn sredstava (Tab. 12).

Tab. 12: Projekti Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Koprivničko-križevačkoj županiji

Jedinica lokalne samouprave	Broj ugovorenih projekata	EU iznos sufinanciranja (HRK)
Općina Drnje	242	12.270.180,57
Općina Đelekovec	245	7.983.329,14
Grad Đurđevac	792	61.263.264,78
Općina Ferdinandovac	391	19.729.112,84
Općina Gola	523	31.806.812,91
Općina Gornja Rijeka	343	16.750.589,41
Općina Hlebine	160	5.048.996,10
Općina Kalinovac	314	18.867.932,47
Općina Kalnik	285	27.129.391,94
Općina Kloštar Podravski	429	12.372.528,48
Grad Koprivnica	925	96.045.949,48
Općina Koprivnički Bregi	346	19.854.615,87
Općina Koprivnički Ivanec	454	18.182.099,35
Grad Križevci	1.651	95.370.554,03
Općina Legrad	358	16.975.264,93
Općina Molve	393	10.239.382,99
Općina Novigrad Podravski	299	6.859.896,15
Općina Novo Virje	302	7.694.373,45
Općina Peteranec	357	15.641.691,05
Općina Podravske Sesvete	241	15.667.277,67
Općina Rasinja	865	56.881.414,04
Općina Sokolovac	524	12.715.668,61
Općina Sveti Ivan Žabno	737	35.874.443,92
Općina Sveti Petar Orehovec	972	148.959.280,17
Općina Virje	518	10.622.625,46
Ukupno	12.666	780.806.675,81

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

Sl. 19: Broj projekata Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj po jedinicama lokalne samouprave

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DGU (2021)

Do trenutka pisanja ovog rada, u sklopu programa ruralnog razvoja 2014-2020 ukupno je na području Koprivničko-križevačke županije iz Europskog socijalnog fonda za ruralni razvoj ugovoreno 780.806.675,81 kuna novčanih sredstava za financiranje ugovorenih projekata (Tab. 12), prema svim navedenim mjerama. Ugovoreno je ukupno 12 666 projekata, prema svim navedenim mjerama, koji se ostvaruju diljem Koprivničko-križevačke županije i tako uvelike poboljšavaju i olakšavaju život i rad u ruralnim područjima.

Ovaj fond je najviše iskorišten na području Koprivničko-križevačke županije, što i ne čudi s obzirom da je ova županija pretežito ruralni kraj, gdje se ljudi najviše bave poljoprivredom i žive od zemlje, u prošlosti i sada. Najviše je iskorištavan fond i zbog toga što ljudi (civilni sektor) koji se bave poljoprivredom sa registriranim OPG-ovima (obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo) mogu koristiti te fondove, odnosno financirati svoje projekte iz tih fondova prema nekoj od mjera.

Sl. 20: Ilustracija jednog od projekata EPFRR-a
 Izvor: Next level – agencija za EU fondove (2021)

Ulaganje u izgradnju, rekonstrukciju, modernizaciju ili obnovu farmi, u nabavljanje poljoprivrednih strojeva i priključaka, sadnja trajnih nasada i sve ostalo navedeno i objašnjeno pod mjerom "M04 Ulaganje u fizičku imovnu" je najdugoročnije, najskuplje i najvažnije jer se tako pospješuje sadnja, proizvodnja i žetva plodova zemlje, odnosno osigurava se kvalitetniji proizvod i bolji novčani prihodi od istog. Mjera "M07" (Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima) je također od izuzetne važnosti jer se ulaganjem u prometnu i komunalnu infrastrukturu, planiranjem i postavljanjem strateških programa i programa razvoja uvelike olakšava život ljudi u ruralnim područjima, i omogućava se razvoj sela kao cjeline.

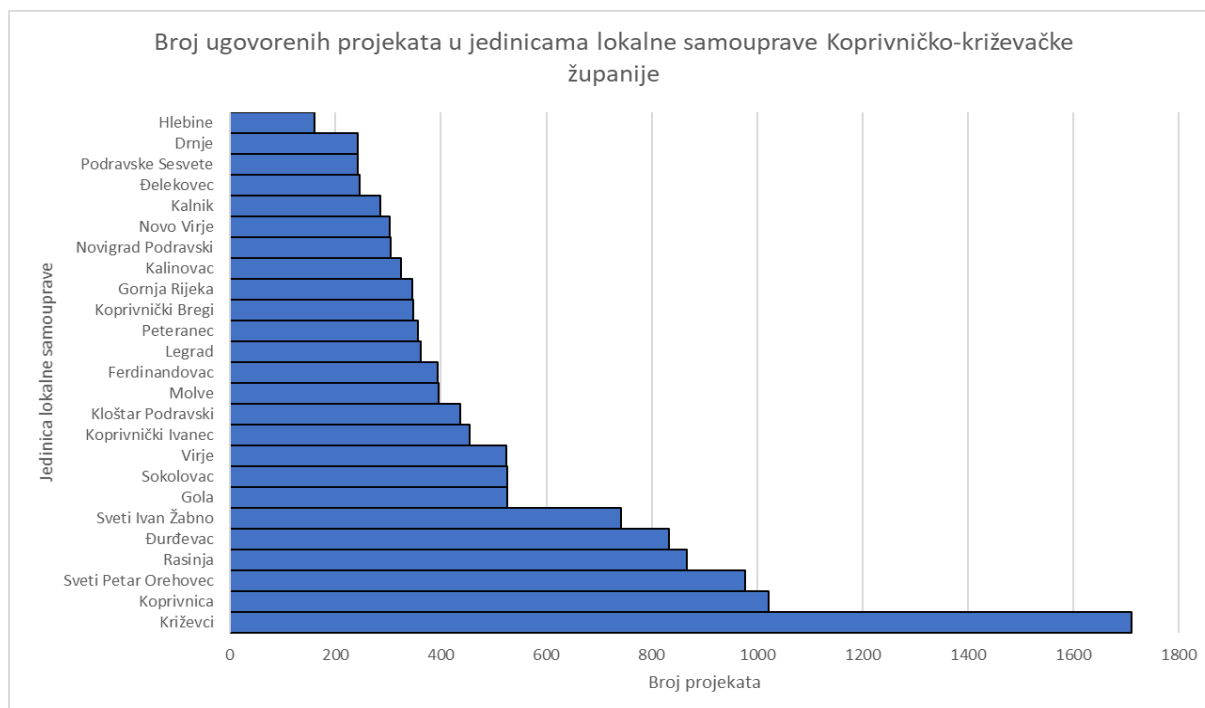
5. ANALIZA PROVEDENIH PROJEKATA FINANCIRANIH FONDOVIMA EU

Sa oko 12 920 dosad ugovorenih projekata i 2.345.734.111,35 kuna (Tab. 13) dosad financiranih iz fondova Europske unije Koprivničko-križevačka županija pomalo završava financijsku perspektivu 2014-2020. U ovom poglavlju analizirano je iskorištavanje fondova prema svim operativnim programima na razini same Koprivničko-križevačke županije i same Županije u odnosu na ostale županije u Republici Hrvatskoj.

Tab. 13: Broj projekata, iznos sufinanciranja i broj stanovnika po jedinicama lokalne samouprave Koprivničko-križevačke županije

Jedinica lokalne samouprave	Ukupan broj ugovorenih projekata	EU iznos sufinanciranja (HRK)	Broj stanovnika (prvi rezultati Popisa 2021)	Iznos ugovorenih sredstava po stanovniku (HRK)
Općina Drnje	242	12.270.180,57	1.546	7.936,73
Općina Đelekovec	245	7.983.329,14	1.292	6.179,05
Grad Đurđevac	833	375.632.409,74	7.386	50.857,35
Općina Ferdinandovac	393	33.289.738,50	1.410	23.609,74
Općina Gola	525	36.692.495,82	2.087	17.581,45
Općina Gornja Rijeka	346	17.658.991,36	1.579	11.183,66
Općina Hlebine	160	5.048.996,10	1.179	4.282,44
Općina Kalinovac	324	78.431.358,72	1298	60.424,78
Općina Kalnik	285	27.129.391,94	1.170	23.187,51
Općina Kloštar Podravski	436	22.169.646,98	2.766	8.015,06
Grad Koprivnica	1.021	981.228.462,48	28.666	34.229,70
Općina Koprivnički Bregi	348	20.541.596,65	1.960	10.480,41
Općina Koprivnički Ivanec	454	18.182.099,35	1.809	10.050,91
Grad Križevci	1.710	322.792.037,67	19.052	16.942,69
Općina Legrad	361	23.440.580,62	1.938	12.095,24
Općina Molve	396	22.762.623,19	1.784	12.759,32
Općina Novigrad Podravski	304	18.032.237,46	2.306	7.819,70
Općina Novo Virje	303	7.905.534,70	1.029	7.682,04
Općina Peteranec	357	15.641.691,05	2.310	6.771,29
Općina Podravske Sesvete	243	16.175.708,75	1.453	11.132,63
Općina Rasinja	866	57.987.286,33	2.635	22.006,56
Općina Sokolovac	525	12.890.362,39	2.783	4.631,82
Općina Sveti Ivan Žabno	741	45.520.100,73	4.387	10.376,13
Općina Sveti Petar Orehovec	978	151.471.184,36	3.970	38.153,95
Općina Virje	524	14.856.066,75	3.866	3.842,75
Ukupno	12.920	2.345.734.111,35	101.661	422.232,91

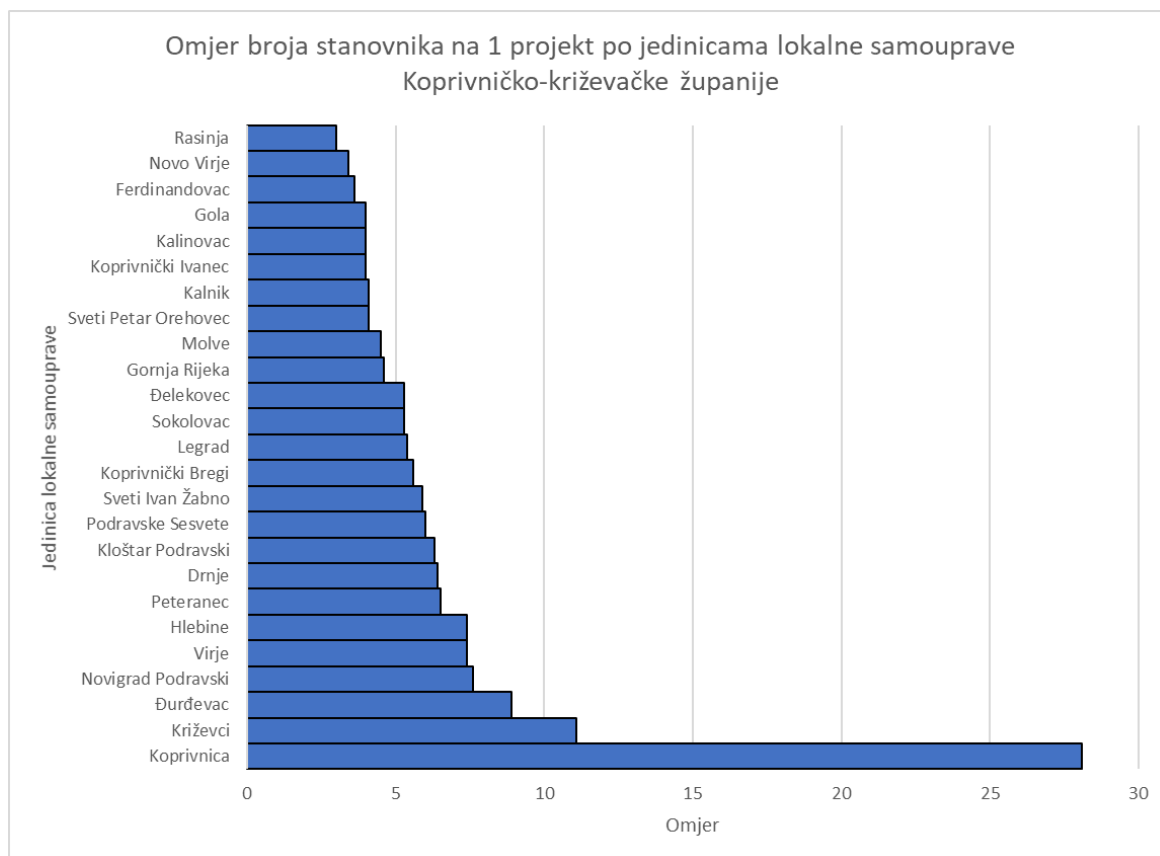
Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2022)

Sl. 21: Broj ugovorenih projekata u jedinicama lokalne samouprave Koprivničko-križevačke županije

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

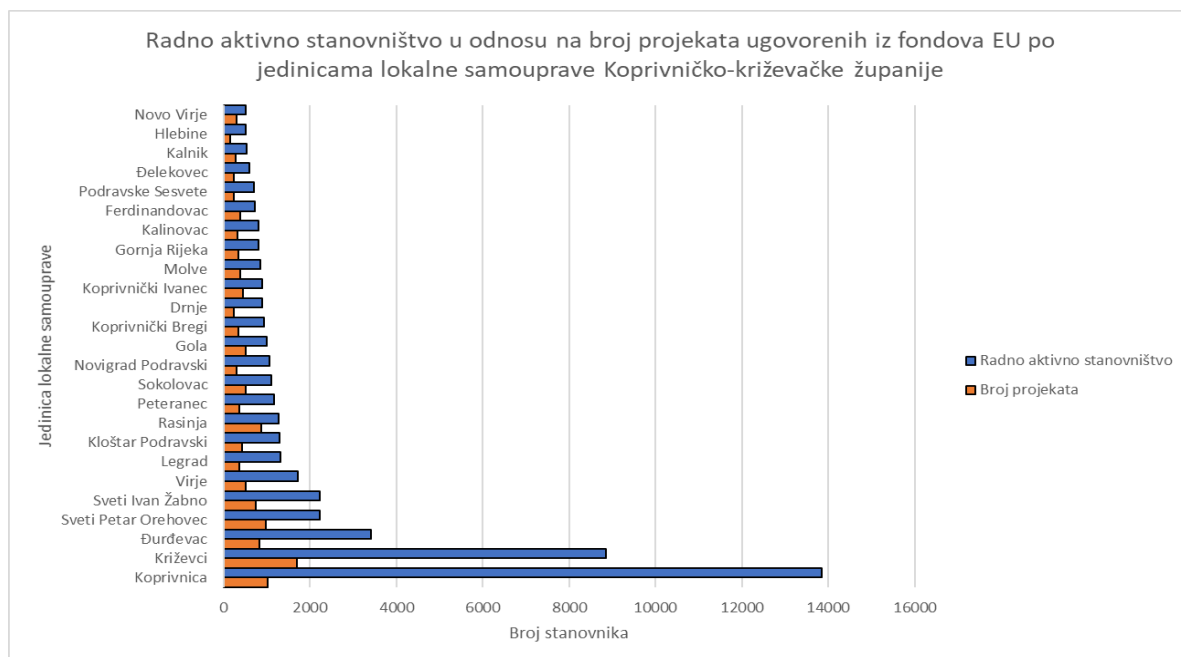
Prema informacijama (Tab. 13 i Sl. 21), u prvih 5 jedinica lokalne samouprave prema broju projekata spadaju sva 3 grada na području županije (Đurđevac, Koprivnica i Križevci). Križevci su prema tom pokazatelju vodeći u Županiji sa najvećim brojem ugovorenih projekata na svome području. Slijedi Koprivnica kao središte, jedinica lokalne samouprave sa najviše stanovnika i gospodarski lider Županije. Osim Đurđevca prema broju projekata ističu se Općina Sveti Petar Orehovec i Općina Rasinja čiji su stanovnici iskorištavali Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj. Jedinice lokalne samouprave sa najmanje ugovorenih projekata su Hlebine, Drnje, Podravske Sesvete, Kalnik i Novo Virje. Jedinice lokalne samouprave sa malim brojem stanovnika i slabije razvijene Općine. Ovi podaci su očekivani, dakle da se u razvijenijim i većim jedinicama lokalne samouprave ugovara više projekata nego u malim i slabije razvijenim općinama. Na području spomenutih jedinica lokalne samouprave, najviše je bilo projekata iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

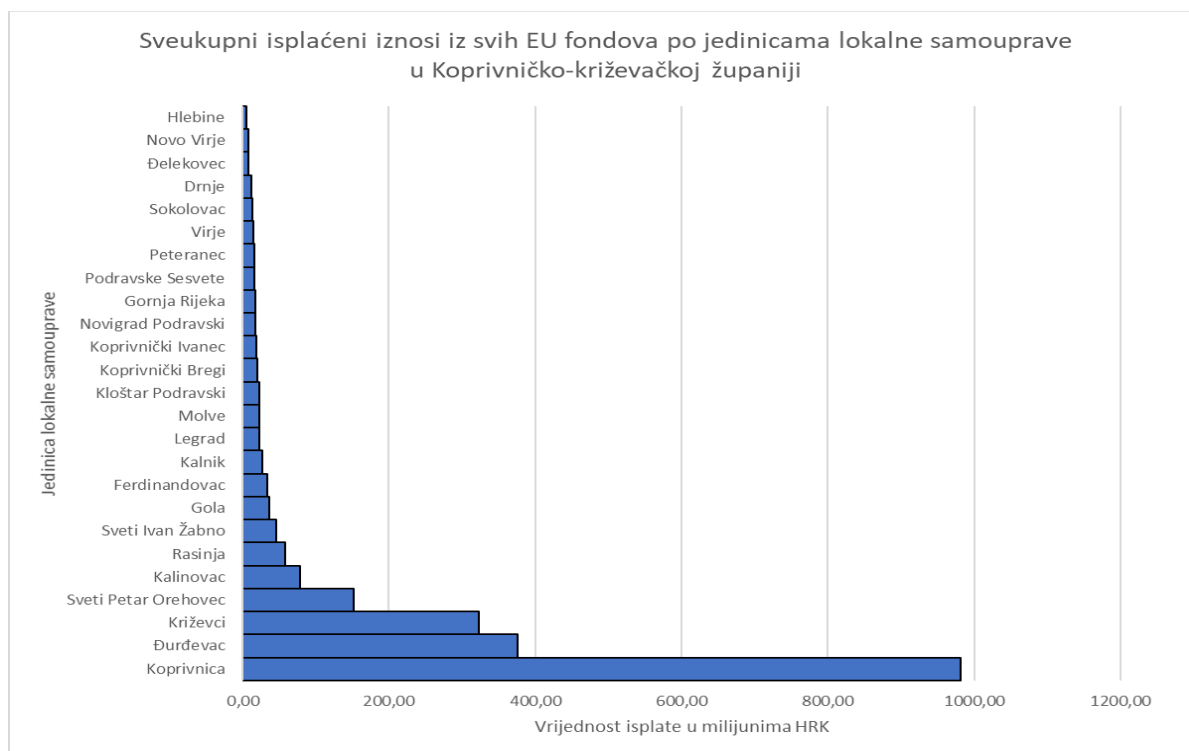
Sl. 22: Omjer broja stanovnika na 1 projekt po jedinicama lokalne samouprave Koprivničko-križevačke županije

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2022)

Kada bi se usporedili podaci broja projekata u odnosu na broj radno aktivnog stanovništva (Sl. 23) zapravo bi se došlo do zaključka da je broj ugovorenih projekata mali. Usporedba stanovnika sa brojem projekata (Sl. 22) i radno aktivnog stanovništva sa brojem projekata (Sl. 23) još jednom dokazuje hipotezu da je u razvijenijim i većim jedinicama lokalne samouprave došlo do boljeg i kvalitetnijeg iskorištavanja sredstava iz fondova EU. Najveći omjer stanovnika i na jedan projekt imaju gradovi Đurđevac, Koprivnica i Križevci, dok najmanji omjer imaju općine Rasinja, Novo Virje i Ferdinandovac (Sl. 22).

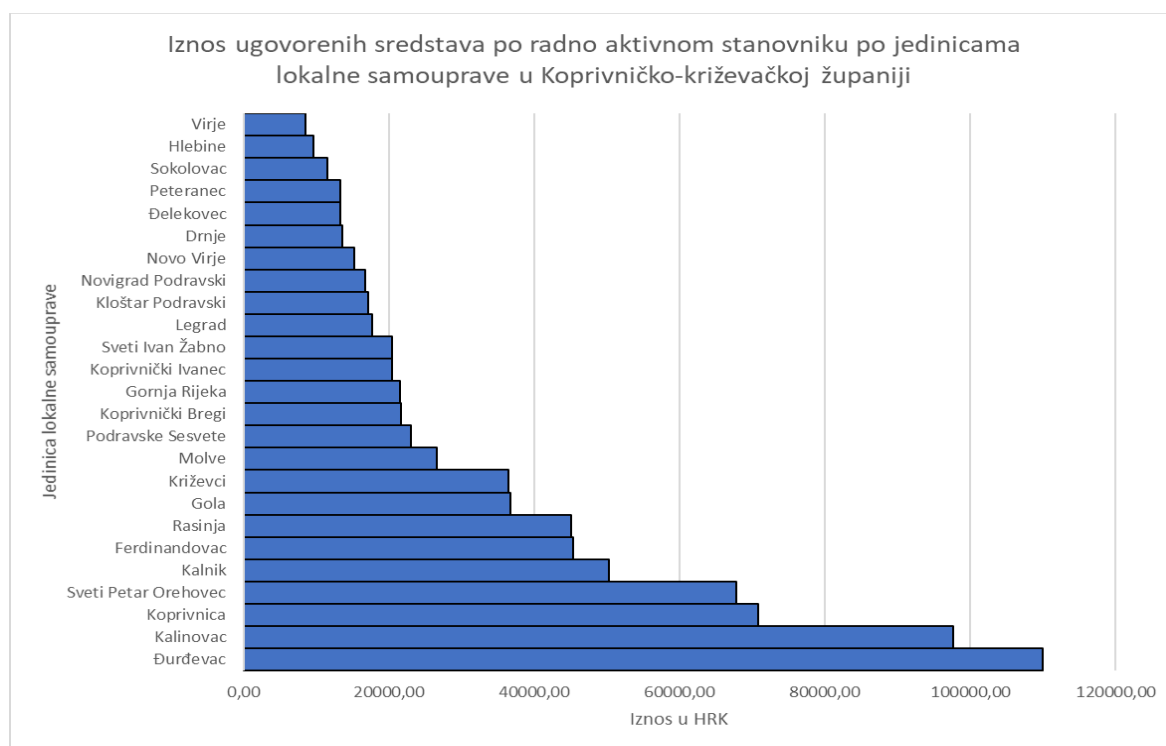

Sl. 23: Radno aktivno stanovništvo u odnosu na broj projekata ugovorenih iz fondova EU po jedinicama lokalne samouprave Koprivničko-križevačke županije
 Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2013)

Sl. 24: Sveukupni isplaćeni iznosi iz svih fondova po jedinicama lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji
 Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

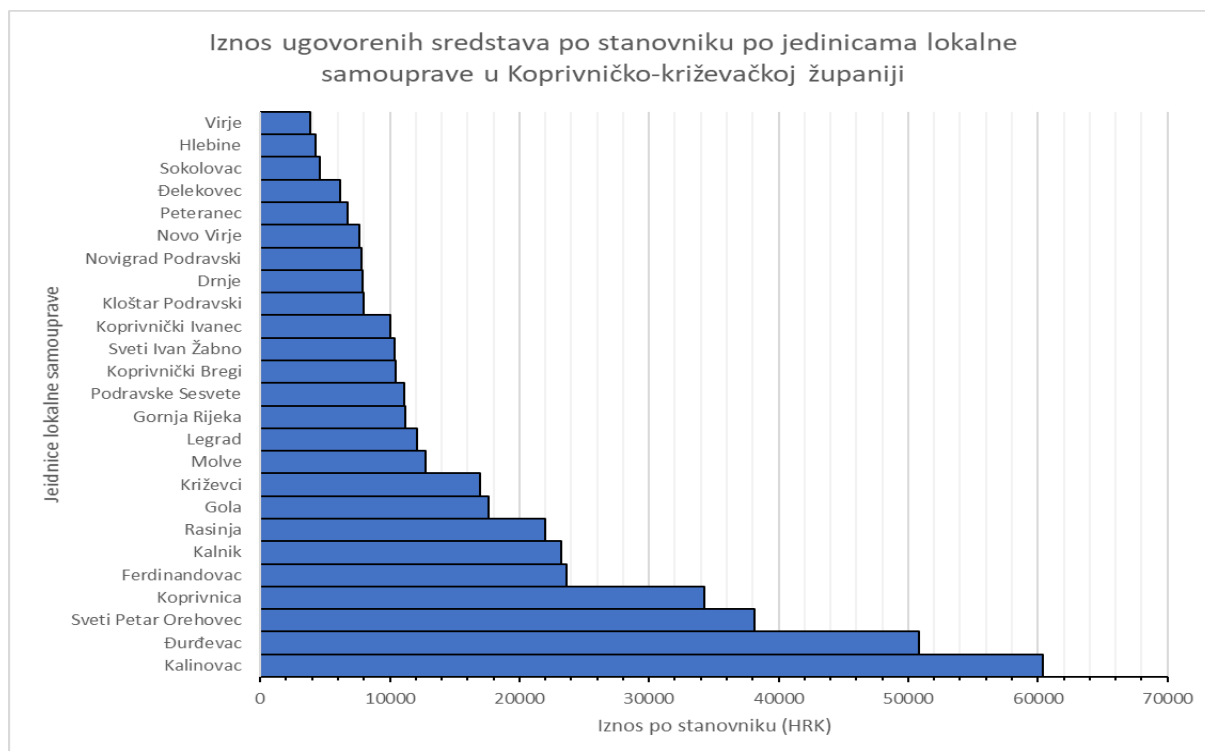
Kao što su gradovi u Županiji među prvima po broju ugovorenih projekata iz fondova EU, tako su prvi i prema ukupnom iznosu isplaćenom iz fondova Europske unije prema svim operativnim programima. Na području Đurđevca, Koprivnice i Križevaca ugovarani su najskuplji projekti (Sl. 24), tako da je ovaj podatak isto očekivan kao i podatak za broj ugovorenih projekata. Sveti Petar Orehovec opet je među pet jedinica lokalne samouprave jer se je na području te općine ugovorilo veliki broj projekata, prvenstveno iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Kalinovac je prema ovim podacima (Sl. 24) među prvih pet jedinica lokalne samouprave, prvenstveno zbog projekata velikih iznosa iz Europskog fonda za regionalni razvoj koje je ugovarala tvornica komunalne opreme Rasco.

Sl. 25: Iznos ugovorenih sredstava po radno aktivnom stanovniku po jedinicama lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2013)

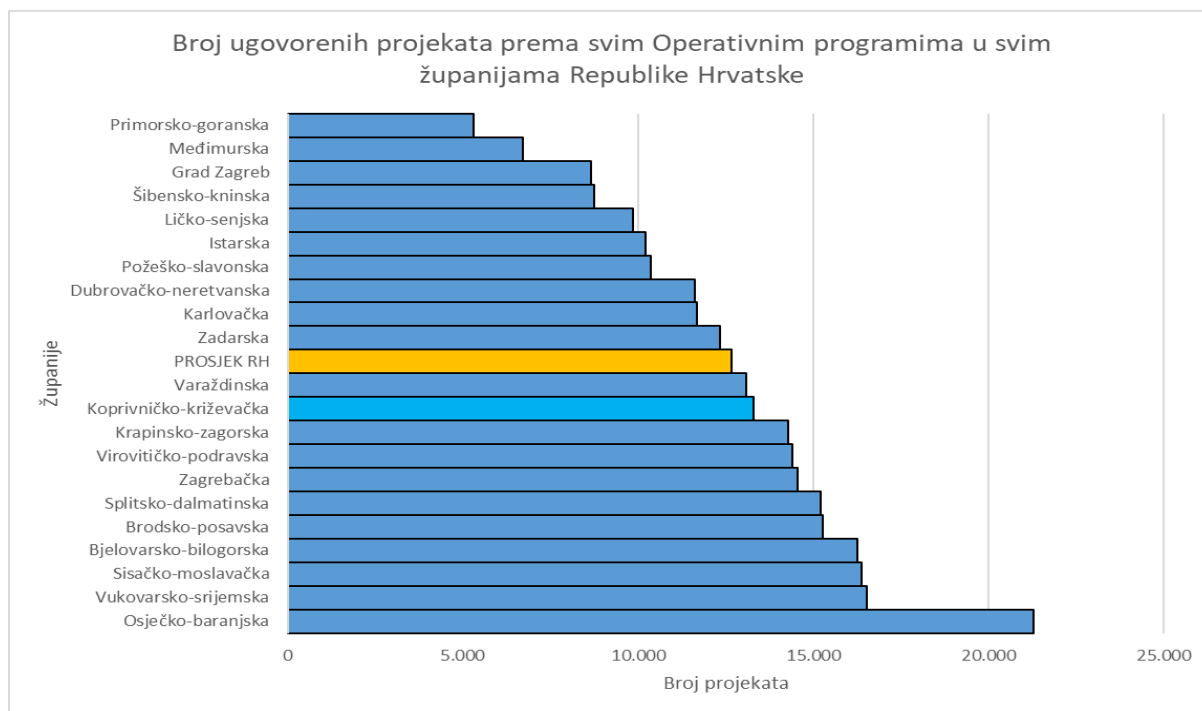
Kada se podijeli iznos ugovorenih sredstava na području pojedine jedinice lokalne samouprave sa brojem stanovnika pojedine jedinice, dobije se iznos ugovorenih sredstava po stanovniku (Sl. 26) i po stanovniku koje je radno aktivno (Sl. 25). Prema ovim podacima, Kalinovac je vodeća općina u Županiji.

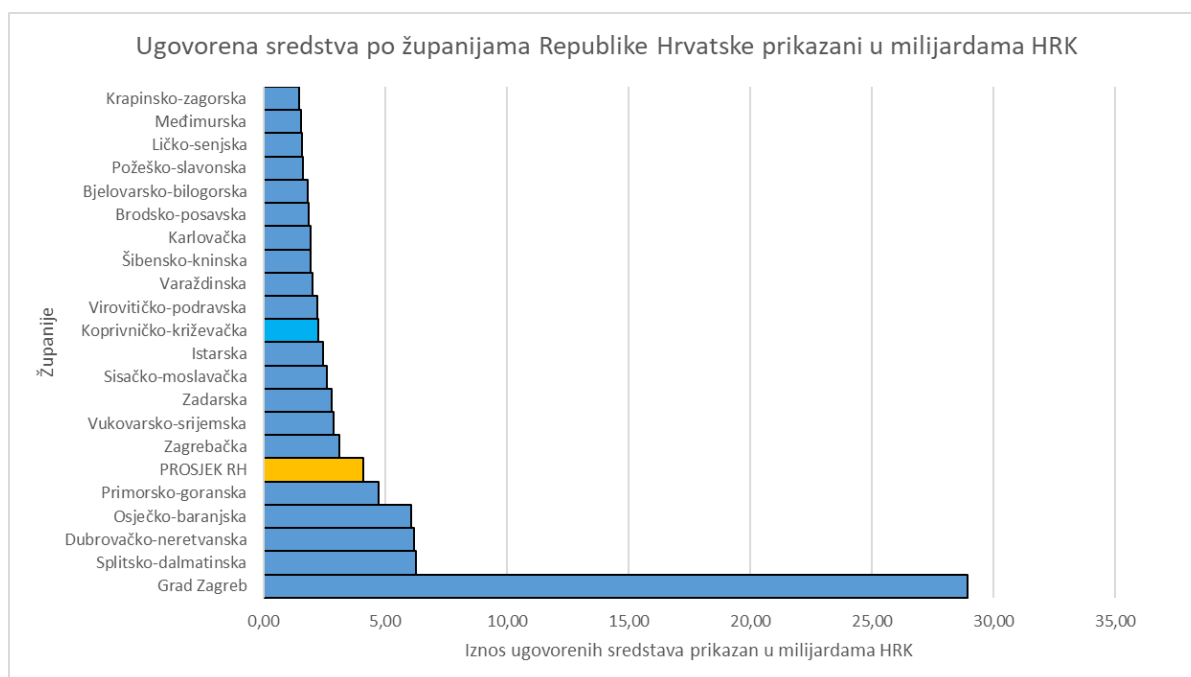
Sl. 26: Iznos ugovorenih sredstava po stanovniku po jedinicama lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2022)

Jedino je naselje u istoimenoj općini, dakle nema puno stanovnika, ali je u tom naselju ranije spomenuta tvornica komunalne opreme Rasco d.o.o. Uz tvornicu projekte je ugovarala i sama Općina zajedno sa drugim ranije spomenutim sudionicima, tako da je Općina Kalinovac pravi primjer da i površinski mala općina može itekako kvalitetno iskorištavati sredstva iz EU fondova. Ponovno se ističe Općina Sveti Petar Orehovec zbog omjera relativno malog broja stanovnika i velikog broja projekata u toj Općini. Zbog većeg broja stanovnika omjer je nešto manji za Gradove Koprivnicu i Križevce, ali ne i za Đurđevac (najmanji Grad u Županiji) koji je na drugom mjestu. Općine Virje, Hlebine i Sokolovac imaju najmanji iznos ugovorenih sredstava po stanovniku u Županiji. Iznos ugovorenih projekata po stanovniku daje najbolji uvid o učinkovitosti projekata fondova EU u pojedinoj jedinici lokalne samouprave u samoj Županiji (Sl. 26). Veći iznos po stanovniku, projekti su uspješniji i važniji za stanovništvo općina i gradova u Županiji.

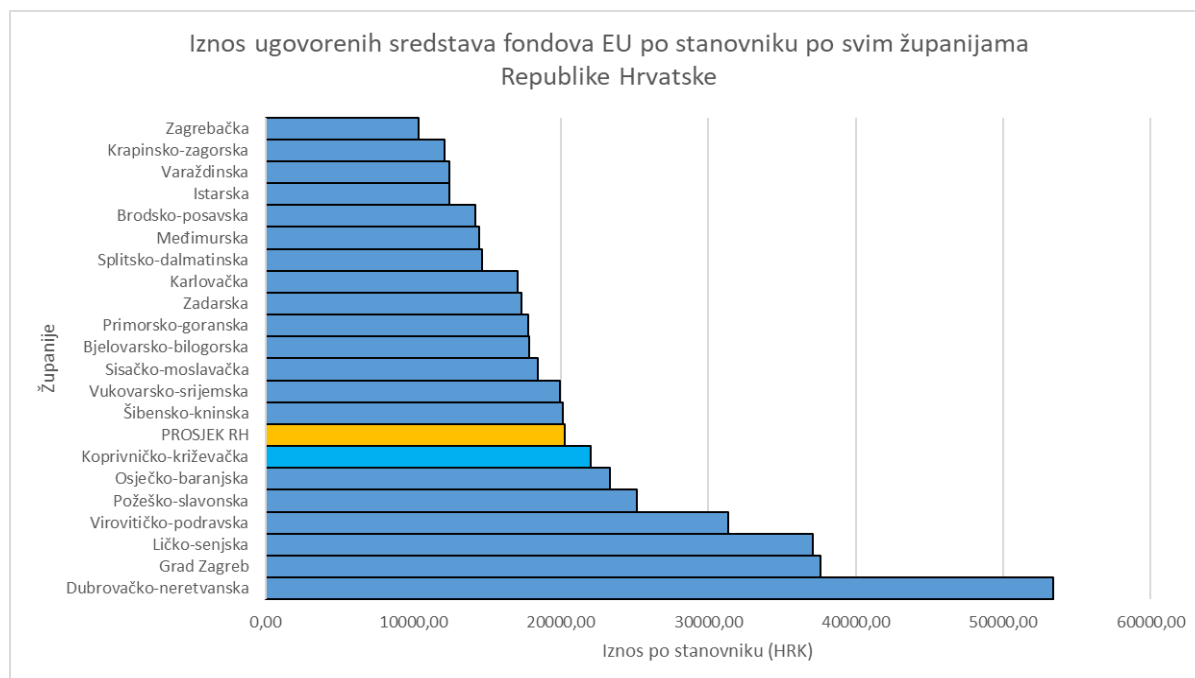
Sl. 27: Broj ugovorenih projekata prema svim Operativnim programima u svim županijama Republike Hrvatske
 Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

Sl. 28: Ugovorena sredstva po županijama Republike Hrvatske prikazani u milijardama HRK
 Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)

Koprivničko-križevačka županija je po broju ugovorenih projekata u odnosu na druge županije Republike Hrvatske i vezano za to, u odnosu na prosjek Hrvatske, iznad prosječna. U Koprivničko-križevačkoj županiji proveden je veliki broj projekata koji su uvelike utjecali na razvoj same županije.

Što se tiče iznosa ugovorenih sredstava u odnosu na pojedine županije, Koprivničko-križevačka županija je prema grafu na slici također i dalje na solidnom mjestu, sa više od dvije milijarde kuna dosad iskorištenih sredstava EU fondova. Ako se računa prosjek na razini Hrvatske, Koprivničko-križevačka županija je nešto ispod prosjeka. No međutim, na taj prosjek uvelike utječe iznos ugovorenih sredstava u najrazvijenijoj jedinici regionalne samouprave u Hrvatskoj, Grad Zagreb, sa iznosom više od 28 milijardi kuna sredstava EU fondova dosad uložениh u financijskoj perspektivi 2014-2020 (Sl. 28).

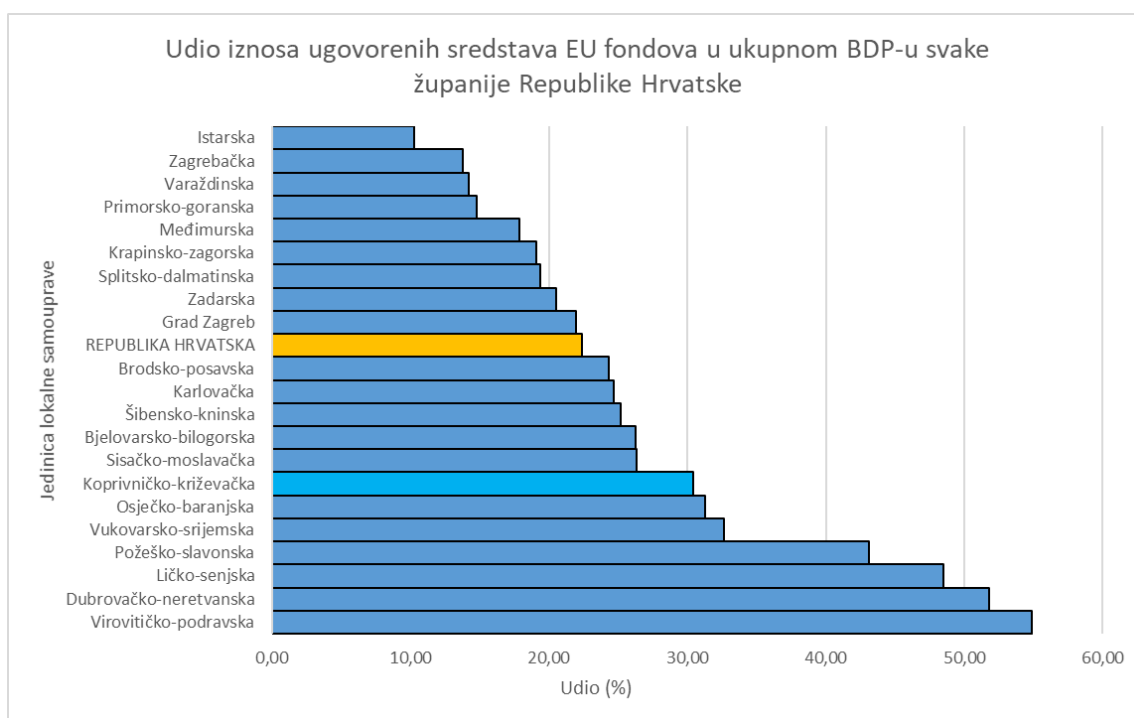
Sl. 29: Iznos ugovorenih sredstava fondova EU po stanovniku po svim županijama Republike Hrvatske

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2022)

Prema podacima po uzoru na analizu Hrvatske gospodarske komore, iznos ugovorenih projekata po stanovniku daje najbolji uvid o učinkovitosti projekata fondova EU u pojedinoj županiji (Sl. 29) ili jedinici lokalne samouprave u samoj županiji (Sl. 26). Što je iznos po stanovniku veći to su projekti bili uspješniji i samim time važniji za stanovništvo županije ili općine.

Prema podacima iz Operativnih programa Konkurentnost i kohezija, Program ruralnog razvoja i Učinkoviti ljudski potencijali, Koprivničko-križevačka županija se nalazi malo iznad prosjeka Republike Hrvatske što se tiče iznosa ugovorenih sredstava fondova EU po stanovniku

svake županije (Sl. 29). Županija se konkretno nalazi na sedmom mjestu, dok se na prvom mjestu nalazi Dubrovačko-neretvanska županija, prvenstveno zbog toga što su se na njenom području ugovorila dva od tri najveća infrastrukturna projekta u Republici Hrvatskoj, a to je gradnja Pelješkog mosta i povezivanja juga Hrvatske s ostatkom Hrvatske i obnova Zračne luke Dubrovnik (Sl. 29). Grad Zagreb je odmah na drugom mjestu, što je i razumljivo s obzirom da je to glavni grad Hrvatske, odnosno najgušće naseljena jedinica regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj i područje koje je gospodarski daleko najrazvijenije. Visoko kotira i Ličko-senjska županija, najrjeđe naseljena županija Hrvatske nalazi se na trećem mjestu, pa sama distribucija iznosa ugovorenih sredstava u odnosu na broj stanovnika bude dosta velika jer je stanovnika zabrinjavajuće malo (Sl. 31). Što je županija slabije razvijena, to se ulaganje iz fondova EU najviše osjeti. Pravi primjer je i četvrta županija po distribuciji fondova EU po stanovniku u Hrvatskoj, Virovitičko-podravskaa županija. Jedna od najnerazvijenijih i najsiromašnijih županija Hrvatske, na čijem je području ugovoreno više od 14 000 projekata, svakako je iznadprosječna prema ovom pokazatelju (Sl. 29).

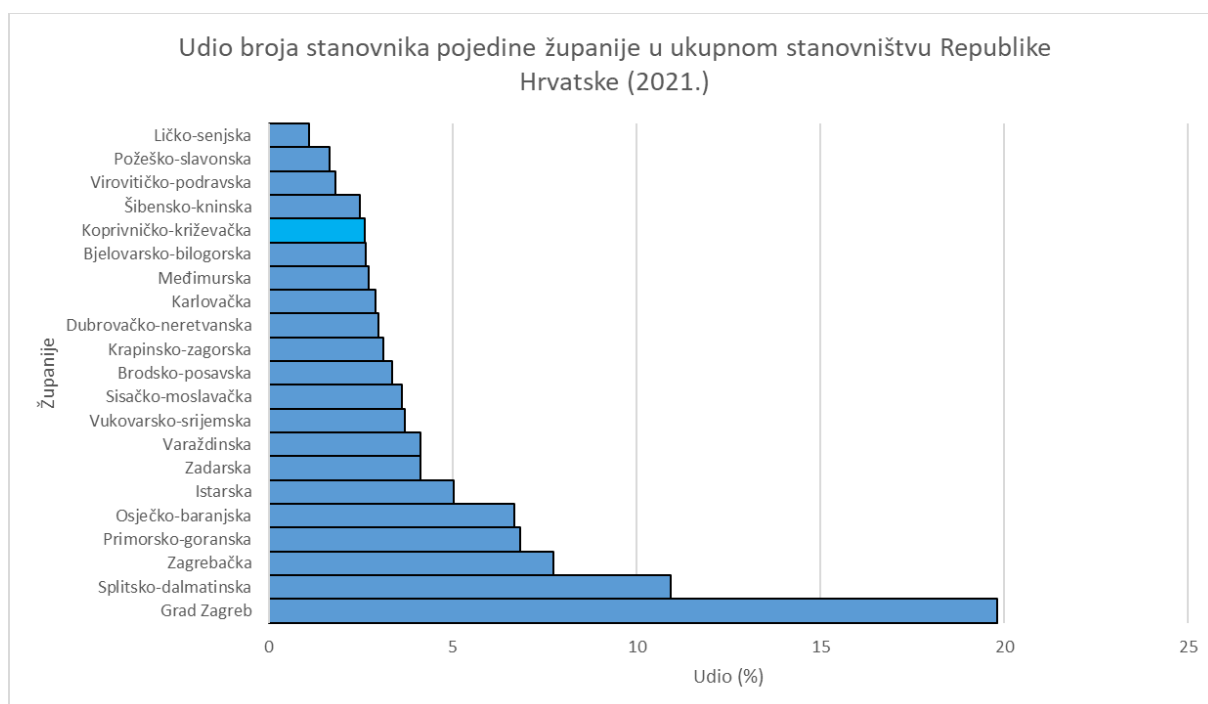

Sl. 30: Udio iznosa ugovorenih sredstava EU fondova u ukupnom BDP-u svake županije Republike Hrvatske

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), HGK, (2021)

Prema podacima napravljenima po uzoru na analizu Hrvatske gospodarske komore (HGK, 2020), Koprivničko-križevačka županija visoko kotira i na prikazu udjela ugovorenih sredstava fondova EU u ukupnom BDP-u svake županije iz 2018. godine (Sl. 30). Dakle, slika

prikazuje značenje ugovorenih sredstava u gospodarstvu pojedine županije. Razvijenije županije imaju manji udio, jer je njihov BDP veći, pa je samim time omjer iznosa ugovorenih sredstava i BDP-a manji. Slabije gospodarski razvijene županije poput Virovitičko-podravске i Ličko-senjske županije jako visoko kotiraju zbog niskog BDP-a, pa ispada veliki omjer njihovog BDP-a sa iznosom ugovorenih sredstava. Graf sa slike je još jedan pravi pokazatelj kako fondovi EU pozitivno utječu na gospodarstvo slabije razvijenih područja. Tako i na području promatrane Koprivničko-križevačke županije koja zauzima visoku 6. poziciju po važnosti fondova za gospodarstvo u županijama, čiji udio u ukupnom županijskom BDP-u iznosi 30,4%.

Sl. 31: Udio broja stanovnika pojedine županije u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske
Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2022)

Sa udjelom od 2,61% Koprivničko-križevačka županija spada među 5 županija sa najmanjim udjelom stanovništva u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske (Sl. 31). Prikaz je to prvih objavljenih rezultata Popisa stanovništva 2021. godine, što je dakako demografski poražavajuće.

Uspoređujući taj podatak (Sl. 31) i udio Županije u Hrvatskoj po broju projekata i novčanoj vrijednosti koja je uložena u projekte iz fondova EU prema svim Operativnim programima (Sl. 28), dolazi se do zaključka da je Koprivničko-križevačka županija iznadprosječna. Razlog tome je taj što je u Županiji provedeno do rujna 2021. godine više od 12 000 projekata, sa preko 2 milijarde kuna dobivenih iz fondova EU, u financijskoj perspektivi 2014-2020. Po broju projekata na razini Republike Hrvatske Koprivničko-križevačka županija

je iznadprosječna, po iznosu ugovorenih sredstava Županija je ipak ispodprosječna, ali uvelike zato jer na taj prosjek itekako utječe Grad Zagreb. Ako bi izuzeli Grad Zagreb iz tog podatka, Koprivničko-križevačka županija bi bila u razini prosjeka Republike Hrvatske. Prema udjelu iznosa ugovorenih sredstava u ukupnom BDP-u Koprivničko-križevačke županije iz 2018. godine, podaci (Sl. 30) su itekako ohrabrujući, zbog toga što je to dokaz kako iskorištavanje fondova pozitivno utječe na gospodarstvo Županije. Dakle, relativno mali broj stanovnika u odnosu na Hrvatsku, solidan novčani iznos iz fondova EU i solidan broj projekata ugovorenih na prostoru Županije, Koprivničko-križevačku županiju čine iznadprosječnom u iskorištavanju fondova Europske unije u financijskoj perspektivi 2014-2020.

6. ZAKLJUČAK

Financijska perspektiva 2014-2020, koja je obrađivana u radu, službeno završava početkom 2023. godine. Tada se iz te financijske perspektive više neće moći financirati projekti, te svaki projekt koji je financiran sredstvima iz spomenute financijske perspektive završava do kraja 2022. godine. Nakon toga slijedi financijska perspektiva 2021-2027 sa novim prioritetnim osima, alokacijama i ciljevima. Gledajući kroz sve fondove, mjere i prioritetne osi ukupno je bilo 12 920 projekata (12 666 projekata iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, 160 projekata iz Europskog fonda za regionalni razvoj, 68 projekata iz Europskog socijalnog fonda i 26 projekata iz Kohezijskog fonda) na cijelom području Koprivničko-križevačke županije. Problem u iskorištavanju financijskih sredstava EU fondova u ovoj financijskoj perspektivi predstavlja i to što nisu sve općine iskorištavale financijska sredstva svakog fonda. Sredstva iz Kohezijskog fonda je iskoristilo 13 od ukupno 25 jedinica lokalne samouprave, iz Europskog socijalnog fonda 8 od 25, iz Europskog fonda za regionalni razvoj 17 od 25, dok su jedino Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj iskoristile sve jedinice lokalne samouprave (25 od 25).

Hipoteza 1: „Najviše projekata financiranim fondovima Europske unije imaju najrazvijenija područja u županiji, odnosno najviše se ulagalo u najrazvijenije jedinice lokalne samouprave.“

Hipoteza je prihvaćena, zbog razloga što su upravo najrazvijenije jedinice lokalne samouprave (o ovom slučaju gradovi) imale najviše projekata na području županije. Najviše projekata imali su gradovi Koprivnica i Križevci, pa nešto manje od njih Grad Đurđevac. Dakle najmanje razvijene općine su imale najmanje (ili nisu imale uopće) projekata, odnosno najmanje se u njih ulagalo, poput Općine Hlebine, Novo Virje i Đelekovec.

Hipoteza 2: „Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj je financirao najviše projekata od svih ostalih fondova u Koprivničko-križevačkoj županiji.“

Hipoteza je prihvaćena, odnosno dokazana, zato jer je Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj najbolje iskorišteni fond na području županije, sa 12 666 projekata (stanje na dan 30.6.2021.), u svim jedinicama lokalne samouprave. Jednostavno rečeno, taj fond je dostupan civilnom, odnosno privatnom sektoru, pa je normalno da su ga ljudi sa svojim registriranim OPG-ovima iskorištavali (uz stručnu pomoć pri izrađivanju projekata) da ulažu u svoje gospodarstvo.

Ova (uskoro prijašnja) financijska perspektiva treba poslužiti kao "dobra škola" i primjer kako čim bolje i kvalitetnije iskoristiti financijska sredstva EU fondova koja će biti opet na raspolaganju. Čim više općina treba iskorištavati ta financijska sredstva u svrhu napretka i boljih uvjeta života u istima, odnosno bolje perspektive. Tako će se smanjiti negativni demografski procesi (deruralizacija, deagrarizacija i urbanizacija) koji usporavaju napredak, kako općina tako i županije u globalu.

Literatura

Devčić, A. i Šostar, M., 2015: *Regionalni razvoj i fondovi Eu: prilike i izazovi*, Požega, Veleučilište u Požegi, 105

Feletar D. i Feletar, P., 2008: *Prirodna osnova kao čimbenik naseljenosti gornje Hrvatske Podravine*, Podravina, 7, 13, Koprivnica, 183

Hrvatska Gospodarska Komora (HGK), 2020: *Županije i fondovi EU: Pregled i usporedba ugovorenih sredstava*, Zagreb

Koprivničko-križevačka županija, 2016: *Županijska razvojna strategija 2014–2020*, Koprivničko-križevačka županija, Koprivnica, 6-37

Magaš, D. 2013: *Geografija Hrvatske*, Zadar, Meridijani i Sveučilište u Zadru, 125-126

Savić, Z., Pipp, P., Zubak, D., Hanzl, Ž., Pađen, Ž., Akrap, A., Drvenkar, N., 2020: *Županije–razvojna raznolikost i gospodarski potencijali*, Zagreb, Hrvatska gospodarska komora, 64-65

Savić, Z., Zubak, D., Hanzl, Ž., Mišević, P., Drvenkar, N., 2021: *Županije–razvojna raznolikost i gospodarski potencijali*, Zagreb, Hrvatska gospodarska komora, 72-73

Tufekčić, M. i Tufekčić, Ž., 2013: *Eu politike i fondovi 2014–2020*, Zagreb, Plavi partner, 23-174

Vela, A., 2015: *Menadžment ESI fondova : 2014.-2020.: priručnik s višemedijskim materijalima o pripremi i provedbi projekata koji se financiraju sredstvima iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u financijskoj perspektivi*, Zagreb, Školska knjiga (11-28)

Izvori

Državna geodetska uprava, 2021, Dostupno s: <https://geoportal.dgu.hr/> (20.11.2021.)

Ekovjesnik 2017, *Što su EU fondovi i čemu služe*, Dostupno s: <https://www.ekovjesnik.hr/clanak/61/sto-su-eu-fondovi-i-cemu-sluze> (25.11.2021.)

Europski strukturni i investicijski fondovi, *Popis operacija Operativnog programa Konkurentnost i kohezija na dan 31.5.2021.*, Dostupno s: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/op-konkurentnost-i-kohezija/> (23.6.2021.)

Europski strukturni i investicijski fondovi, *Popis operacija Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali na dan 30.9.2021.*, Dostupno s: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/op-ucinkoviti-ljudski-potencijali-2014-2020/> (28.10.2021.)

Europski strukturni i investicijski fondovi, *Operativni program Program ruralnog razvoja*, Dostupno s: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/program-ruralnog-razvoja-2014-2020/> (29.10.2021.)

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije, Dostupno s: <https://www.zastita-prirode-kckzz.hr/karta> (5.11.2021.)

Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture; *Infrastruktura; T-NT mreža*, Dostupno s: <https://mmpi.gov.hr/vijesti-8/ten-t-days-polozaj-hrvatske-u-prometnoj-mrezi-europske-unije/6502> (25.11.2021.)

Next level-agencija za EU fondove: *Ruralni razvoj*, Dostupno s: <https://www.next-level.hr/o-eu-fondovima/obiteljska-poljoprivredna-gospodarstva/> (25.11.2021.)

Portal: *klikaj.hr*, Dostupno s: <https://www.klikaj.hr/foto-pogledajte-kako-izgleda-novi-msct-uredaj-i-paviljon-dnevnih-bolnica-u-koprivnici/> (25.11.2021.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2011.: *stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013, Dostupno s: <https://www.dzs.hr/> (3.11.2021.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova Republike Hrvatske 2011.: *zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013, Dostupno s: <https://www.dzs.hr> (3.11.2021.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.: *stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti, starosti i spolu, po gradovima/općinama*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013, Dostupno s: <https://www.dzs.hr> (3.11.2021.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.: *stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu, po općinama/gradovima*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013, Dostupno s: <https://www.dzs.hr> (3.11.2021.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: *prvi objavljeni rezultati*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2022, Dostupno s: <https://www.dzs.hr> (29.1.2022.)

Regionalni centar za gospodarenje otpadom: *RCGO Piškornica*, Dostupno s: <http://www.rcgo-piskornica.hr/> (25.11.2021.)

Regionalni operativni program (ROP) Koprivničko-križevačke županije za razdoblje 2006.-2013. godine, Dostupno s: https://kckzz.hr/user_content/documents/ROP_2006-2013.pdf (5.11.2021.)

Popis slika

Sl. 1: Geografski položaj Koprivničko-križevačke županije Izvor: izradio autor prema DGU (2021)	4
Sl. 2: JLS Koprivničko-križevačke županije sa istoimenim sjedištima Izvor: DGU (2021)	5
Sl. 3: Reljef Koprivničko-križevačke županije Izvor: ROP Koprivničko-križevačke županije za razdoblje 2006.-2013. godine (2021)	5
Sl. 4: Karta zaštićenih dijelova prirode Koprivničko-križevačke županije Izvor: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije (2021)	8
Sl. 5: Prometne karakteristike Koprivničko-križevačke županije Izvor: DGU (2021)	9
Sl. 6: Gustoća naseljenosti Koprivničko-križevačke županije Izvor: DZS (2013), DGU (2021)	12
Sl. 7: Dobno-spolna struktura stanovništva Koprivničko-križevačke županije Izvor: DZS (2013)	13
Sl. 8: Stanovništvo Koprivničko-križevačke županije staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti, starosti i spolu Izvor: DZS (2013)	13
Sl. 9: Stanovništvo Koprivničko-križevačke županije u dobi od 15 i više godina prema postignutom stupnju obrazovanja (u %) Izvor: DZS (2013)	14
Sl. 10: Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu (u %) Izvor: DZS (2013)	15
Sl. 11: Grafički prikaz raspodjele alokacija za ESI fondove Izvor: Ekovjesnik (2021)	18
Sl. 12: Shematski prikaz ESI fondova Izvor: Ekovjesnik (2021)	18

Sl. 13: Shematski prikaz nadležnih tijela za provedbu projekata (izrezak) Izvor: Vela (2015, 27)	27
Sl. 14: Regionalni centar za gospodarenje otpadom Sjeverozapadne Hrvatske - Piškornica d.o.o. <i>Izvor: RCGO Piškornica (2021)</i>	34
Sl. 15: Broj projekata Kohezijskog fonda po jedinicama lokalne samouprave Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021) i DGU (2021.)	35
Sl. 16: Broj projekata Europskog socijalnog fonda po jedinicama lokalne samouprave <i>Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021) i DGU (2021.)</i>	38
Sl. 17: Broj projekata Europskog fonda za regionalni razvoj po jedinicama lokalne samouprave <i>Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DGU (2021)</i>	42
Sl. 18: Dnevna bolnica "dr. Tomislav Bardek" Koprivnica - najveći projekt financiran od strane EFRR-a u županiji Izvor: Portal Klikaj (2021)	44
Sl. 19: Broj projekata Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj po jedinicama lokalne samouprave Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DGU (2021)	51
Sl. 20: Ilustracija jednog od projekata EPFRR-a Izvor: Next level – agencija za EU fondove (2021)	52
Sl. 21: Broj ugovorenih projekata u jedinicama lokalne samouprave Koprivničko-križevačke županije Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021)	54
Sl. 22: Omjer broja stanovnika na 1 projekt po jedinicama lokalne samouprave Koprivničko-križevačke županije Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2022)..	55
Sl. 23: Radno aktivno stanovništvo u odnosu na broj projekata ugovorenih iz fondova EU po jedinicama lokalne samouprave Koprivničko-križevačke županije Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2013)	56

Sl. 24: Sveukupni isplaćeni iznosi iz svih fondova po jedinicama lokalne samouprave u Koprivničko-križevačke županije Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021) .	56
Sl. 25: Iznos ugovorenih sredstava po radno aktivnom stanovniku po jedinicama lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2013).....	57
Sl. 26: Iznos ugovorenih sredstava po stanovniku po jedinicama lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2022).....	58
Sl. 27: Broj ugovorenih projekata prema svim Operativnim programima u svim županijama Republike Hrvatske Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021).....	59
Sl. 28: Ugovorena sredstva po županijama Republike Hrvatske prikazani u milijardama HRK Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021).....	59
Sl. 29: Iznos ugovorenih sredstava fondova EU po stanovniku po svim županijama Republike Hrvatske Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2022)	60
Sl. 30: Udio iznosa ugovorenih sredstava EU fondova u ukupnom BDP-u svake županije Republike Hrvatske Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), HGK, (2021)	61
Sl. 31: Udio broja stanovnika pojedine županije u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi (2021), DZS (2022).....	62

Popis tablica

Tab. 1: Broj stanovnika, muškaraca i žena u jedinicama lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji	11
Tab. 2: Stanovništvo Koprivničko-križevačke županije u dobi od 15 i više godina prema postignutom stupnju obrazovanja.....	14
Tab. 3: Iznos alociran za pojedini ESI fond na razini Hrvatske.....	17
Tab. 4: Popis i objašnjenje osnovnih načela financiranja EU fondova	29
Tab. 5: Raspodjela sredstava Republici Hrvatskoj za prioritetne osi u sklopu OP Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.	30
Tab. 6: Raspodjela sredstava Republici Hrvatskoj za prioritetne osi u sklopu OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.....	31
Tab. 7: Raspodjela sredstava Republici Hrvatskoj za prioritetne osi u sklopu Programa ruralnog razvoja 2014.-2020.....	32
Tab. 8: Projekti Kohezijskog fonda.....	33
Tab. 9: Projekti Europskog socijalnog fonda	39
Tab. 10: Projekti Europskog fonda za regionalni razvoj.....	43
Tab. 11: Mjere definirane Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske u financijskoj perspektivi 2014.-2020.....	48
Tab. 12: Projekti Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Koprivničko-križevačkoj županiji	50

Tab. 13: Broj projekata, iznos sufinanciranja i broj stanovnika po jedinicama lokalne samouprave Koprivničko-križevačke županije	53
--	----